

Rapport - nr. 114/2021

Paul Bjerke, Lars J. Halvorsen og Tone Kristin Aker

Innholdsanalyse av lokalavisa NordSalten.

Utgivelsesåret 2020.

Forfatter	Paul Bjerke, Lars J. Halvorsen og Tone Kristin Aker
Utgjevar	Høgskulen i Volda
År	2021
Serie	Rapport
ISBN	978-82-7661-367-4 (digital utgåve)
ISSN	1891-5981
Sats	Forfatter

Innholdsanalyse av lokalavisa NordSalten. Utgivelsesåret 2020.

© Forfatter/Høgskulen i Volda

Føresegnene i åndsverklova gjeld for materialet i denne publikasjonen. Materialet er publisert for at du skal kunne lese det på skjermen eller framstille eksemplar til privat bruk. Utan særskild avtale med forfatter/Høgskulen i Volda er all anna eksemplarframstilling og tilgjengeleggjering berre tillate så langt det har heimel i lov eller avtale med Kopinor, interesseorgan for rettshavarar til åndsverk.

Rapport / Høgskulen i Volda

Vitskaplege og andre faglege arbeid på høgare nivå enn notat. Både forfatter og institusjon er fagleg ansvarlege for publikasjonen. Arbeida kan vere rapportar frå prosjekt/oppdragsverksemd eller reint teoretiske arbeid av eit visst omfang. Rapportane må vere godt gjennomarbeidde med omsyn til innhald, struktur og språk og innehalde referansar. Rapportane skal vere godkjende av anten dekan eller prosjektleiar eller annan fagperson dei har utpeika og forskingsrådgivar ved HVO.

Forord

Rapporten *Innholdsanalyse av Lokalavisa NordSalten* er basert på et oppdrag for Medietilsynet. Hensikten med undersøkelsen har vært å vurdere innholdet i *NordSalten* opp mot kravene i *Forskiift om tilskudd til samiske aviser* §§ 1, 3 og 4.

Arbeidet bygger blant annet på tidligere utredninger forskere ved Høgskulen i Volda har gjort for Medietilsynet om pressestøtte, og deler av teksten er derfor hentet fra disse.

Høgskulen i Volda takker Medietilsynet for et interessant oppdrag og retter en spesiell takk til tilsynets Linda Kvam Olsen for samarbeidet rundt denne rapporten. Vi vil også få takke informanter med grundig kjennskap til samiske forhold for å ha delt sin kunnskap med oss.

Volda, 10. desember 2021

Lars J. Halvorsen (prosjektleder)

Innhold

Forord	3
Tabeller.....	5
1. Innledning.....	6
1.1 Om Lokalavisa NordSalten	7
2. Om undersøkelsen og datamaterialet	9
3. Er NordSalten en journalistisk publikasjon?	12
3.1 Tilslutning til pressens selvdømmeordning.....	12
3.2 Egenproduksjon.....	13
3.3 Kildebruk.....	14
3.4 Allmenn innretting	15
4. Er NordSalten en «avis».....	16
4.1 Aktualitet og frekvens	18
4.2 Dagsaktualitet.....	19
4.3 Debattstoff.....	20
4.4 Demokratisk relevans	20
4.5. Tema og bredde	22
5. Er NordSalten en <i>samisk</i> avis?	24
5.1 Offentlig støtte 1960-1997	24
5.2 Ny forskrift i 1997	26
5.3 Økt støtte og revidert forskrift i 2008.....	28
5.4 Foreløpig oppsummering	30
5.5 Hva er et samisk perspektiv?.....	31
5.6 Samisk perspektiv i NordSalten, Snåningen og Ságat.....	36
5.7 Noen eksempler.....	39
6. Konklusjon	41
Litteratur.....	42

Vedlegg: Kodeskjema	44
---------------------------	----

Tabeller

Tabell 1. Interkoderreliabilitet sentrale variabler NordSalten. N=17.....	10
Tabell 2. Interkoderreliabilitet Ságat.....	11
Tabell 3. Artikler i NordSalten etter sjanger.	13
Tabell 4. Antall synlige, muntlige kilder. NordSalten, Snåsningen og Dagsavisen. Prosent. .	14
Tabell 5. NordSaltens dagsaktualitet etter temakategori. Prosent.....	20
Tabell 6. Fordeling etter temakategori. Nordsalten. Antall artikler og Prosent.	22
Tabell 7. Hovedtema i NordSalten. Antall artikler og prosentfordeling.....	23
Tabell 8. Dekningsområder og husstandsdekning. NordSalten, Snåsningen og Ságat. Tall fra 2020.	36
Tabell 9. Artikler med samisk perspektiv. Nordsalten, Snåsningen og Ságat. Prosent.	37
Tabell 10. Samisk perspektiv etter sjangre. Nordsalten, Snåsningen og Ságat. Prosent.....	38
Tabell 11. Saker med et samisk perspektiv innenfor utvalgte temaområder i NordSalten, Snåsningen og Ságat. Prosentandel med samisk perspektiv og totalt antall saker om temaet.	38

1. Innledning

Utgangspunktet for denne undersøkelsen er at Medietilsynet har mottatt en søknad om produksjonstilskudd som samisk avis fra *Lokalavisa NordSalten/ Bájkkeavijssa NuorttaSáltto* (heretter omtalt som *NordSalten*).

Som et ledd i saksbehandlingen av denne søknaden har Medietilsynet gitt Høgskulen i Volda i oppdrag å gjøre en innholdsanalyse av et utvalg artikler i 2020 for å vurdere publikasjonens innhold opp mot kravene i *Forskrift om tilskudd til samiske aviser*.

Det kan etter forskriften gis tilskudd til medier som:

- a) legger til rette for demokratisk debatt, meningsdanning og språkutvikling i det samiske samfunnet. (§ 1)
- b) inneholder nyhets- og aktualitetsstoff av dagspressekarakter som gjør at avisen klart skiller seg fra andre typer publikasjoner. (§ 4)

I § 3 er «samisk avis» videre definert slik;

Med samisk avis menes her avis som har den samiske befolkningen som hovedmålgruppe.

Formuleringen «dagspressekarakter» fantes tidligere også i Forskrift for tilskudd til nyhets- og aktualitetsmedier. Betegnelsen forsvant da denne forskriften i 2016 ble gjort såkalt plattformnøytral, men Medietilsynets og Medieklagenemnda har begge vært av den oppfatning at det fortsatt er et krav om at publikasjoner som skal få støtte etter denne forskriften skal ha «dagspressekarakter». Vi tar derfor som utgangspunkt at formkravene til en «samisk avis» er de samme som til en «avis».

I den gjeldende «plattformnøytrale» forskriften om tilskudd til nyhetsmedier er det i dag i tillegg listet opp to kriterier som må fylles for å være en avis, Den må være «journalistisk» og den må ha et «bredt tilbud» av nyheter. I sin uttalelse om Medietilsynets avslag på søknaden om produksjonstilskudd fra *Dagbladet Pluss* i 2021, presiserte Medieklagenemnda at vurderingen må basere seg på begge kriteriene hver for seg.¹ Først må det derfor slås fast om

¹ <https://www.klagenemndssekretariatet.no/wp-content/uploads/2020/03/Klagenemndas-avgjorelse-sak-2020-243.pdf>

søkerens publisering tilfredsstiller kravet i punkt a) om å drive «journalistisk produksjon og formidling av nyheter, aktualitetsstoff og samfunnsdebatt til allmennheten». Her må det vurderes om publiseringens innhold er journalistikk slik det vanligvis forstås, deretter om det formidles til allmennheten. Dette krever en analyse av publiseringens *form*.

Deretter må det etter punkt b) vurderes om publiseringen inneholder et «bredt tilbud av nyhets-, aktualitets- og debattstoff fra ulike samfunnsområder». Dette krever en analyse og kartlegging av *temaene* som omtales i publiseringen og sjangersammensetningen.

I tillegg forutsetter praksis, som vi viser under, at publiseringen er en *avis*, definert som en publisering som har «dagspressekarakter».

Analysen vil derfor fokusere på

- 1) Om innholdet i *NordSalten* er resultat av journalistisk arbeid og er relevant og tilgjengelig for allmennheten (Kapittel 2).
- 2) Om innholdet i *NordSalten* er av «dagspressekarakter» (Kapittel 3).
- 3) Om *NordSalten* inneholder et *bredt* tilbud av nyhets-, aktualitets- og debattstoff fra ulike samfunnsområder (Kapittel 4).
- 4) Om *NordSalten* er en «samisk avis» slik dette er forstått i forskrift og historisk praksis. (Kapittel 5)

Ettersom Lokalavisa *NordSalten* gjennom en årrekke har mottatt tilskudd som «avis» etter forskrift om produksjonstilskudd vil vekten i vår analyse ligge i kapittel 5, om *NordSalten* er en «samisk avis».

1.1 Om Lokalavisa NordSalten

Lokalavisa *NordSalten* ble etablert som lokalavis for kommunene Steigen, Hamarøy og Tysfjord i 1996. Avisa kommer ut en gang i uka, og redaktør i 2020 var Børge Strandskog.

Fra 2020 ble Tysfjord kommune delt i to. Områdene sørvest for Tysfjorden ble innlemmet i Hamarøy, mens de øvrige delene ble en del av Narvik kommune.

NordSalten har i en årrekke mottatt produksjonsstøtte som lokal ukeavis og fra 2006 også fått tilskudd til sider på lulesamisk etter Forskrift om tilskudd til samiske aviser, paragraf 9. Nå søker avisa om å bli vurdert som ordinær «samisk avis», basert på utgivelsene i 2020.

Avisa utgis på papir, og grunnlaget for undersøkelsen er pdf-versjoner av alle utgavene i 2020 som er oversendt Medietilsynet. Pdf-versjonene blir publisert og også solgt digitalt.

NordSalten har en nettside som oppdateres svært sjelden og som ikke er del av undersøkelsen. Avisa ble i undersøkelsesperioden utgitt av NordSalten Avis AS, hvor Børge Strandskog var eiere. Selskapet hadde i 2020 en omsetning på 5,5 millioner kroner.² Utgiverselskapet ble i 2021 solgt til Lars Theodor Kintel og Per Inge Finnesen.

NordSaltens formålsparagraf lød til og med 2020 slik:

Lokalavisa NordSalten AS har til formål å utgi en partipolitisk uavhengig, to-språklig lokalavis i Nordre Salten til beste for regionen og norsk og samisk befolkning samt drive annen virksomhet i tilknytning dertil.

I januar 2021 ble følgende nye formålsparagraf registrert i Brønnøysundregistrene:

Lokalavisa NordSalten AS har til formål å utgi en partipolitisk uavhengig, to-språklig lokalavis i Nordre Salten til beste for regionen og norsk og samisk befolkning, med den samiske befolkningen som hovedmålgruppe, samt drive annen virksomhet i tilknytning dertil.

I august 2021 ble så «lokalavis» endret til «avis».

Disse endringene ble registrert etter undersøkelsesperioden.

² <https://www.proff.no/aksjon%C3%A6rer/-/lokalavisa-nordsalten-as/977097347>

2. Om undersøkelsen og datamaterialet

Vår metodiske hovedtilnærming er strukturert innholdsanalyse av *NordSalten*, samt to andre aviser. Som en forberedelse til innholdsanalysene har vi gjennomført en dokumentanalyse av historien bak tilskuddsordningen for samiske aviser, herunder forvaltningspraksis, lovverk og forarbeider og presiseringer til dette. Som vi vil komme tilbake til, vil begreper som samisk perspektiv, samiske spørsmål og samisk avis være sentrale. For å sirkle inn betydningen av disse begrepene gjennomførte vi intervjuer med to informanter, direktør Inger Marit Eira-Åhren i Sametinget og en journalist i *NRK Sápmi*. De to informantene hadde rollen Ryen (2012, s. 17) omtaler som nøkkelinformanter, altså personer med særskilt god innsikt i feltet som studeres (det samiske folk, samiske spørsmål og samisk journalistikk) og som bidro til å innvie oss i dette.

Det er ikke tidligere gjennomført innholdsanalyser av norskspråklige aviser med tanke på om de kvalifiserer for støtte som samiske. Vi så derfor et behov for å innhente et sammenligningsgrunnlag. *Ságat* er en norskspråklig samisk dagsavis som har mottatt støtte fra tilskuddsordningen for samiske aviser siden ordningen ble opprettet. Den har en nasjonal rolle, men fyller samtidig en lokalavisfunksjon for noen kommuner i Finnmark. I noen av analysene har vi også sammenlignet *NordSalten* med *Ságats* lokalavisstoff.

Snåsnningen er, i likhet med *NordSalten*, en lokal ukeavis som utgis i et område med samisk befolkning, og som publiserer samiskspråklige innstikk. I motsetning til *NordSalten* utgir den seg ikke for å være en samisk avis. *Snåsnningen* tjener her som et referansepunkt på en ikke-samisk avis, men som ellers har viktige likhetstrekk med *NordSalten* (frekvens og samiske innstikk).

Innholdsanalysen av *NordSalten* er basert på sju av de 48 utgavene som ble utgitt i 2020. Det totale utvalget er 207 artikler. I utgangspunktet trakk vi ut åtte utgaver, hvor to ble holdt i reserve i tilfelle noen av utgavene skulle være spesialutgaver eller lignende og slik være lite representative. Vi valgte likevel å kode en av reserveutgavene for å redusere feilmarginene til under 10 prosent. Ett utvalg på ca. 200 fra en populasjon på om lag 1400-1500 artikler, gir et tilstrekkelig grunnlag til å trekke generelle slutninger om hele populasjonen utvalget er trukket fra (alle publiserte artikler i 2020), innenfor 5 % usikkerhet og 10 prosent feilmargin (Denscombe 2017, s. 47; Hellevik 2009, s.114).

I kvantitative innholdsanalyser konstrueres data ved at man registrerer informasjon om hver artikkel i form av forhåndsbestemte variabler (for eksempel artikkelens form) etter

et forhåndsdefinerte sett av verdier/kategorier (for eksempel 'nyhet og reportasjestoff', 'leder/kommentar' osv.). Et viktig verktøy i registreringen av materialet er en kodebok, der man definerer variablene, verdiene og tilhørende tallverdier for hver verdi. Til kodingen har vi benyttet et elektronisk datainnsamlingsprogram, der vi har lagt inn kodene på forhånd. Teknisk sett gjennomføres en innholdsregistrering på samme vis som utfylling av et spørreskjema. For hver artikkel registreres det informasjon på et sett «spørsmål» etter forhåndsdefinerte «svarkategorier».

Utformingen av spørsmålene og svarkategoriene i kodeskjemaet er avgjørende for kvaliteten på datamaterialet (Østbye m.fl. 2013, s.212). Usikkerhet i fortolkningen av kodeskjemaet representerer en betydelig feilkilde. Målet er å utvikle spørsmål og svarkategorier som lar seg entydig definere, slik at datamaterialet skal holde en tilstrekkelig høy troverdighet.

Arbeidet med kodingen av artiklene er utført av to av rapportforfatterne. Forut for registreringsarbeidet har rapportforfatterne gått gjennom kodeskjemaet sammen. Deretter er interkoderreliabilitet undersøkt ved at begge har kodet det samme utvalget i form av en utgave, bestående av henholdsvis 17 artikler i *NordSalten* og 47 i *Sågat*. Samsvar i koding for hver av variablene i analysen er så registrert, og på bakgrunn av dette er det beregnet en interkoderreliabilitet uttrykt i Cohens Kappa. Cohens Kappa angir tolkningssamsvar utover samsvaret som man kunne forvente ved tilfeldig loddrekning. Formelen som benyttes er:

$$K = (\text{Faktisk samsvar} - \text{forventet samsvar}) / (\text{Perfekt samsvar} - \text{forventet samsvar})$$

Normalt vil intervallet for Cohens Kappa, ligge mellom 0 som representerer intet samsvar utover det forventede resultatet av en loddrekning og 1 som er et perfekt samsvar mellom koderne. Grensen for tilfredsstillende interkoderreliabilitet er 0,7, mens 0,8 og høyere regnes som høy grad av interkoderreliabilitet.

Tabell 1. Interkoderreliabilitet sentrale variabler NordSalten. N=17.

Variabel	Verdier	Forventet samsvar ved loddrekning	Faktisk samsvar	Kappa
Stofftype	8	2,13	15	0,87
Dagsaktuell/tidløs	3	5,66	16	0,91
Temakategori	11	1,27	12	0,68
Hovedtema (hentet fra Allern 2001)	59	0,28	13	0,76
Samisk perspektiv	3	5,66	16	0,91

Tabell 2. Interkoderreliabilitet Ságat

Variabel	Verdier	Forventet samsvar ved loddrekning	Faktisk samsvar	Kappa
Stofftype	8	5,88	44	0,92
Dagsaktuell/tidløs	3	15,67	47	1
Temakategori	11	4,27	41	0,86
Hovedtema (hentet fra Allern 2001)	59	0,79	37	0,78
Samisk perspektiv	3	15,67	44	0,90

På bakgrunn av denne testen kan man fastslå at det har vært tilfredsstillende eller høy grad av interkoderreliabilitet på alle variablene i begge utvalgene. Utslaget på variabelen temakategorier i *NordSalten*, skyldes at et svar ikke var registrert under kodingen, så vi betrakter samsvaret som tilfredsstillende. Vi valgte derfor å ikke gjennomføre interkoderreliabilitetstest for *Snåsningen*. I etterkant av interkoderreliabilitetstesten ble det foretatt en gjennomgang av kodingene som var ulike, der forskerne besluttet hva som skulle være riktig fortolkning i de få tilfellene der registreringen var ulik.

Deretter kodet rapportfatterne det komplette utvalget artikler. I tillegg til variablene det er registrert informasjon om, opprettet vi et kommentarfelt for å markere usikkerhet eller annen informasjon om artiklene. Etter at kodingen av utvalget var gjennomført ble kommentarene gjennomgått og de aktuelle tvilstilfellene vurdert på nytt.

I tillegg til data om *NordSalten*, *Ságat* og *Snåsningen*, er data fra innholdsanalyser av Dagsavisen benyttet som komparasjonsgrunnlag for kildebruk. (Bjerke m.fl. 2019).

3. Er NordSalten en journalistisk publikasjon?

Det er gjort svært mange forsøk på å definere journalistikk. Ikke mange fagområder har vært så opptatt av å definere seg selv. Det har blant annet sammenheng med at det kan gi privilegier å bli definert som journalist, samtidig som det i de aller fleste land oppfattes som demokratisk uheldig å stille formelle kvalifikasjonskrav til yrket.

I denne sammenheng vil vi holde oss til de vurderinger som er gjort av Medieklagenemnda i sak 2020/243. Nemnda skriver at

Departementet viser i Høringsnotatet 2012 på s. 12 først til egen budsjettproposisjon for 2012, hvor det blant annet ble framhevet som sentralt å sikre befolkningen tilgang til en mangfoldig og åpen samfunnsdebatt, nyheter og informasjon av «høy redaksjonell standard», og videre gis det i høringsnotatet uttrykk for at formålet med produksjonsstøtten er å sikre «nyhetsproduksjon og -utgivelse på et profesjonelt nivå». Dette var formuleringer som også fant veien i formålsbestemmelsen i forskriften § 1 andre ledd, hvor det framheves at produksjonstilskuddet «... skal stimulere til et mangfold av nyhets- og aktualitetsmedier karakterisert av høy kvalitet og uavhengig journalistikk».

Men for å sikre at produksjonstilskuddet bare gis til medier som er karakterisert av høy kvalitet og uavhengig journalistikk, så er det ikke tilstrekkelig med en formålsbestemmelse. Det er i lys av dette vilkåret om hovedformål i § 3 første ledd nr. 1 må tolkes. Slik klagenemnda forstår dette vilkåret, må det sees på som en måte å avgrense mot de ikke-redaksjonelle mediene (for eksempel sosiale medier) som har vokst fram i informasjonssamfunnet.³

Nemnda operasjonaliserer deretter denne typen publikasjoner med blant annet følgende kjennetegn: Tilslutning til pressens selvdømmeordning, omfanget av originalproduksjon og redaksjonell bearbeiding samt kildebruk.

3.1 Tilslutning til pressens selvdømmeordning

Klagenemnda mener at «tilslutning til pressens selvdømmeordning trekker i retning av at vilkåret om hovedformål er oppfylt».⁴

NordSalten hadde i 2020 en ansvarlig redaktør og var medlem av Landslaget for lokalaviser (LLA). LLA er igjen medlem av paraplyorganisasjonen Norsk Presseforbund der alle

³ <https://www.klagenemndssekretariatet.no/wp-content/uploads/2020/03/Klagenemndas-avgjorelse-sak-2020-243.pdf>

⁴ <https://www.klagenemndssekretariatet.no/wp-content/uploads/2020/03/Klagenemndas-avgjorelse-sak-2020-243.pdf>

medlemmer er forpliktet på Vær Varsom-plakaten og å respektere avgjørelser i Pressens Faglige Utvalg.

NordSalten var altså i søkeråret tilsluttet selvdømmesystemet – og er det fortsatt.

3.2 Egenproduksjon

Klagenemnda påpeker at dersom et medium gjør omfattende bruk av stoff fra nyhetsbyråer mv. som ikke blir selvstendig bearbeidet av mediets egne journalister før publisering, «så vil konsekvensen lett kunne bli at vilkåret om hovedformål ikke anses for å være oppfylt».⁵

Andelen egenprodusert stoff framgår av tabellen under:

Tabell 3. Artikler i NordSalten etter sjanger.

Stofftype	Antall artikler	Prosentandel
Nyhet/nyhetsartikkel/ reportasje	135	65
Feature/portrett	9	4
Notis - veldig kort, uten byline	44	21
Redaksjonelt kommentar/leder (egenprodusert)	1	0,5
Kronikk debatt ekstern (leserinlegg)	15	7,2
Annet	3	1,4
Total	207	100,0

Vi ser at *NordSalten* i all hovedsak trykker egenprodusert stoff. Avisa har noen få eksterne kronikker og debattinnlegg. 65 prosent av artiklene i avisa er nyhetsoppslag skrevet av avisas egne medarbeidere eller frilansere. En del av notisene er åpenbart avskrift av andre dokumenter, men de utgjør i omfang en liten del av avis-stoffet.

⁵ <https://www.klagenemndssekretariatet.no/wp-content/uploads/2020/03/Klagenemndas-avgjorelse-sak-2020-243.pdf>

3.3 Kildebruk

Medieklagenemnda mener at en profesjonell kildebruk er et kriterium for å drive støtteverdig journalistikk. Det heter blant annet at det ligger «et krav om at mediet må innhente og bearbeide informasjon i tråd med journalistfaglige metoder og presseetiske prinsipper»:

Nemnda antar at det blant journalister finnes noen felles oppfatninger om hva som er god kildebruk, og det er disse felles oppfatningene som etter nemndas mening må utgjøre målestokken for vurderingen av kildebruk under vilkåret om hovedformål.⁶

Vi har derfor undersøkt kildebruken i *NordSaltens* og *Snåsningens* nyhetsartikler og sammenlignet dette med tilsvarende tall for Dagsavisen fra 2018 Dagsavisen (hentet fra Bjerke m.fl. 2019). Kildebruken framgår av denne tabellen.

Tabell 4. Antall synlige, muntlige kilder. NordSalten, Snåsningen og Dagsavisen. Prosent.

	NordSalten (N=207)	Snåsningen (N=124)	Dagsavisen (N=120)
ingen	48	39	35
en	29	36	31
to eller flere	24	25	34
	101	100	100

Vi ser at om lag halvparten av artiklene ikke har noen muntlige kilder. En del av disse artiklene er bildebelagte reportasjer der reporteren åpenbart har vært til stede uten at det er referert direkte til dem han eller hun har snakket med. Disse er likevel kodet som artikler med null kilder.

Andel artikler uten muntlige kilder er høyere for *NordSalten* enn for *Snåsningen* og *Dagsavisen*. En større undersøkelse av norske lokal- og regionalaviser fant at 44 prosent av artiklene hadde to eller flere muntlige kilder (Mathisen 2019:99). Ser vi på nyhetsartiklene isolert, har 40 prosent av disse to kilder eller mer.

Av *NordSaltens* artikler uten synlige muntlige kilder, hadde om lag halvparten skriftlige kilder. I til sammen 27 prosent av det totale utvalget artikler, er det ikke oppgitt noen kilde

⁶ <https://www.klagenemndssekretariatet.no/wp-content/uploads/2020/03/Klagenemndas-avgjorelse-sak-2020-243.pdf>

overhodet. Den er om lag på nivå med om den lokale ukeavisen *Snåsnningen*, der andelen artikler som verken har skriftlige eller muntlige kilder er 29 prosent.

Samlet sett har *NordSalten* uansett noe lavere kildebruk per artikkel enn gjennomsnittet i norsk avissammenheng, *NordSaltens* kildebruk er likevel innenfor det som regnes som normalt i norsk journalistikk.

3.4 Allmenn innretting

Ifølge punkt a) i Forskriften for tilskudd til nyhetsmedier skal artiklene være rettet til allmennheten, ikke til en altfor avgrenset målgruppe. En slik formulering kan dels tolkes som et krav om stofftema (som må ha en viss allmenn interesse), men også som et krav om *på hvilken måte* det aktuelle teamet dekkes, om publikasjonens tekster er innrettet på et allment publikum eller (bare) på spesielt interesserte lesere.

Stoffet i den undersøkte avisa er svært lokalt og tar derfor en god del lokalkjennskap for gitt. Ellers er artiklene i *NordSalten* uten videre forståelige for et allment publikum

4. Er NordSalten en «avis»

Forskriftens ordlyd og forvaltningen av produksjonsstøtten, har gjennom årene stilt krav til at støtten bare kan gis til *aviser*, ikke til andre typer publikasjoner med journalistisk innhold.

Hva er en «avis» i denne sammenheng?

Et svært sentralt arbeid i utformingen av målsetningen med norsk forvaltning av mediefeltet ble utført av Hellerudkomiteen (1967, s. 17), som gjennom Innstilling om tiltak for å opprettholde en differensiert dagspresse la grunnlaget for etableringen av pressestøtten. Utgangspunktet for komiteen var (parti)politisk. Fram til 1950-tallet hadde Norge et avismønster der det ofte var to, tre eller fire aviser med ulik partipolitisk tilknytning på de enkelte utgiverstedene, den såkalte partipressa.⁷ Gjennom hele etterkrigstida ble den økonomiske situasjonen for de såkalte «nummer to»-avisene, altså alle de som ikke var størst på et utgiversted, vanskeligere. Partienes evne og vilje til å bruke penger på å opprettholde driften av «nummer to»-avisene varierte. Dette resulterte i avisdød, og dermed færre politiske redaksjonelle stemmer på hvert utgiversted. Hellerudkomiteen ble nedsatt nettopp med det formål å finne løsninger på denne utviklingen.

Som svar på problemet lanserte komiteen en offentlig pressestøtte som skulle tilfalle «nummer to»-avisene og dermed i størst mulig grad sikre fortsatt utgivelse av flere aviser med ulikt politisk grunnsyn på hvert utgiversted. Hensikten med støtteordningen var følgelig å bidra til et politisk mangfold i nyhetsdekningen og gjennom det bidra til den politiske debatten og demokratiet. Komiteen fremhevet blant annet at avisene fyller en demokratisk funksjon ved at de «orienterer allmennheten om det offentlige anliggender, om Storting og styringsverk på det rikspolitiske eller lokalpolitiske plan».

Det var også en forutsetning at støtten skulle gå til «aviser», ikke til andre publikasjoner, som f.eks. blader, tidsskrifter eller bøker. Det måtte derfor lages en formell avgrensing mellom «aviser», som skulle være berettiget til støtte, og andre publikasjoner som ikke skulle få støtte (under denne ordningen). Her viste komiteen (s.8) blant annet til den danske presseforskeren Hakon Stangerup, som la vekt på at aviser skulle publiseres hyppig og regelmessig og ha et universelt, aktuelt og populært innhold. Kjerneinnholdet i avisen skulle være nyheter og meninger, mens avisenes innhold av underholdningsstoff var et virkemiddel for å øke lesingen

⁷ For en analyse av partipressa, se Bastiansen (2009) og Overrein og Madsen (2019).

av avisen og dermed den samfunnsmessig viktige delen av stoffet. Komiteen knyttet kriteriene til utgivelsens tematiske fokus, stoffsammensetning med hensyn til sjangere og til funksjon.

Ifølge komiteen (op.cit., s.17) er avisens viktigste oppgave:

fra dag til dag å formidle nyheter, kommentarer og meninger. Avisen er kommunikasjonsmediet mellom den ene og de mange, mellom borger og samfunn. Ikke minst takket være avisene vet vi om hverandre og kan følge med på det som skjer rundt oss.

Komiteen utarbeidet også et forslag til en praktisk operasjonalisering av hvilke publikasjoner som skulle favnes av ordningen. Den tok utgangspunkt i medlemskriteriene for Norske Avisers Landsforbund, der det het at avisa måtte «komme ut regelmessig og minst to ganger pr. uke, ta betaling for abonnement, løssalg og annonser og for øvrig fylle de krav som til enhver tid stilles til en nyhetspublikasjon.»

I innstillingen ble avis deretter definert slik:

- 1) De som er medlem i Norges Avisers Landsforbund (NLA) og kommer ut minst to ganger i uka
- 2) Andre som «etter sitt opplegg og innhold har karakter på linje med NALs medlemsaviser»:
 - kommer ut minst to ganger i uka
 - «gjennom nyheter og kommentarer orienterer allmennheten om begivenheter og aktuelle spørsmål i inn- og utland» eller innen den kommunen de dekker
 - Har en ansvarlig redaktør
 - Tar betalt
- 3) De som bare kommer ut en gang i uka og har et idemessig eller politisk grunnlag (som for eksempel «*Orientering*»)

Punktene 2 og 3 speilet medlemskriteriene til Norske Avisers Landsforbund og hadde som formål å inkludere aviser uavhengig av organisasjonstilknytning.⁸ Hellerudkomiteen gjorde altså et skille mellom to grupper støtteverdige aviser. 1) Allmenne dagsaviser som på denne tida (også) var politiske organer og 2) politiske/idebaserte aviser som kom ut sjeldnere.

⁸ I løpet av 1980- og 1990-årene endret NAL sine medlemskriterier, slik at utgivere av publikasjoner som) ikke tilfredsstilte kravet om frekvens og bredde også kunne få medlemskap. Fra 2001 åpnet NAL (som nå var omdøpt til MBL) for alle mediebedrifter (også gratisaviser og veddeløpsblader). Dermed ble henvisningen til NAL/MBL i de offentlige regelverkene mindre relevant og de ble tatt ut av regelverket for pressestøtte.

Hellerudkomiteens innstilling inneholder ikke et ord om samiske medier eller aviser. Spørsmålet ble altså ikke drøftet da pressestøtten ble innført, men som vi viser under er det senere flere ganger henvist til at innholdskriteriene for norske «aviser» også bør gjelde for samiske, så langt råd er. Disse kriteriene handler om aktualitet, frekvens og «demokratisk relevant innhold»

4.1 Aktualitet og frekvens

Allerede Hellerud-komiteen slo fast at «avisens» «viktigste oppgave var fra dag til dag å formidle nyheter, kommentarer og meninger». I senere NOUer og stortingsmeldinger benyttet man begrepet «dagspresseliknede» for å skille aviser fra andre publikasjoner.⁹

Den siste runden diskusjon om kriterier for støtte kom da digitalisering tvang fram nye regler. Særlig var det problematisk at digitale utgivelser ikke ble omfattet av pressestøtten og mva-fritaket. I tråd med tradisjonen, ble det nedsatt et partssammensatt utvalg som i 2010 avga en innstilling *Lett å komme til orde, Vanskelig å bli hørt* (NOU 2010:14). Utvalget foreslo noen endringer som tok sikte på å innlemme digitale utgivelser i støtten, men sa også at «*vilkårene for å bli omfattet av ordningen foreslås i det vesentlige uendret* (vår utheving). Støtten skal fortsatt gå til økonomisk vanskeligstilte aviser med dagspressekarakter, samtidig som det åpnes for at «frekvensen på papirdistribusjon kan reduseres» (NOU 2010:14, s.100).

Basert blant annet på denne utredningen, laget departementet et forslag til endringer i forskriftene som ble sendt på høring. De sentrale organisasjonene kom med grundige høringssvar. Fra svarene kan det utledes tre konklusjoner. For det første at bransjen mener at støtteordningene har fungert rimelig bra, for det andre at den ikke ønsket noen endring av avis-definisjonen, og for det tredje at bransjen, i likhet med Hellerud-komiteen, knytter avis-definisjonen til mediets funksjon: For å kunne kreve støtte må mediet fungere som «informasjonsmedier» og denne informasjonen må komme jevnlig, helst daglig og være aktuell i betydningen at den avspeiler det som skjer de dagene den kommer ut. Bransjen selv legger altså til grunn at det skal være en form for samsvar mellom viktige hendelser i omgivelsene og publikasjonens innhold. Bjerke m.fl. (2019) konkluderer gjennomgangen slik:

⁹ Se Bjerke m.fl (2019) for en bredere gjennomgang av dette

Det er derfor all grunn til å tro at kravet om «dagspresseliknende» innhold, høy frekvens og politisk innretning i vid forstand, fortsatt lå til grunn for den allmenne oppfatning av hva en avis er både i feltet og i de offentlige organene som hadde behov for å gjøre avgrensinger. (Bjerke m.fl. 2019:17f)

Hvis en publikasjon skal oppfylle kriteriet om å ha en *funksjon* som nyhetsleverandør, må den ha en minimumsfrekvens. I papirtida var frekvens definert som utgivelse minimum en gang i uka. Papiravisa *NordSalten* legger seg her på det minimum som har vært praktisert. dvs. 48 utgaver i året.

Vi har analysert sju utgaver og der funnet 207 artikler (inkludert notiser). Det tilsvarer ca. 1420 i året, noe mer enn andre svært små lokalaviser som *Synste Møre* og *Alvdal Midt i Væla* (de publiserer drøyt 1200 artikler i løpet av et år).

4.2 Dagsaktualitet

En viktig begrunnelse ved opprettelsen av pressestøtten var å støtte publikasjoner som holdt allmenheten orientert om viktige hendelser som skjer rundt dem (implisitt om offentlig og demokratisk relevante forhold). Vi tolker dette slik at det ikke er tilstrekkelig at det som publiseres *ser ut som* nyheter, det må også være nyheter i en spesiell forstand, altså informasjon om noenlunde samtidige hendinger. Hvis ikke dette kravet oppfylles, kan ikke mediet fylle den funksjonen som forutsettes, nemlig å holde innbyggerne informert om det de har behov for å være informert om her og nå.

Vi har derfor etablert en variabel for å vurdere artikkelens «dagsaktualitet» der hovedoperasjonaliseringen er om «artikkelen like gjerne kunne vært publisert på et annet tidspunkt», f.eks. for ett år siden eller om ett år.

Analysen viser at nærmest alt stoffet i *NordSalten* er dagsaktuelt. Andelen dagsaktuelle artikler i *NordSalten* er 86 prosent. Andelen tidløse artikler er 14 prosent. *NordSalten* oppfyller åpenbart kravene om tilstrekkelig andel dagsaktuelt stoff.

En mer detaljert analyse viser at stoffet i alle de offentlige og demokratiske relevante temakategoriene (de som har blå bakgrunn) også i overveiende grad er dagsaktuelt.

Tabell 5. NordSaltens dagsaktualitet etter temakategori. Prosent.

	Artikkelen er tidløs	Artikkelen er dagsaktuell	Totalt
Samfunnsutvikling og samfunnsutfordringer	1 %	13 %	14 %
Politikk og organisasjonsliv	2 %	26 %	28 %
Næringsliv og økonomi	2 %	11 %	13 %
Kunst, kultur og litteratur	2 %	16 %	19 %
Naturhendelser og ulykker		1 %	1 %
Politiarbeid og rettsvesen		1 %	1 %
Folkeliv og begivenheter	2 %	17 %	19 %
Kjendis og underholdningsstoff	1 %	1 %	2 %
Kuriosa, populærhistorie og sensasjonalisme	1 %		1 %
Privatøkonomi og produkttester	0 %		0 %
Kropp, opplevelse og livsstil	1 %	1 %	2 %
Sum	14 %	86 %	100 %

4.3 Debattstoff

I flere avgjørelser de siste årene har Medietilsynet¹⁰ lagt vekt på at det kan kreves en viss mengde debatt- og kommentarstoff for å være støtteberettiget.

Vi har derfor registrert debatt- og kommentarstoffet i utvalget vi har trukket, og her finner vi 1 egenprodusert kommentar og 15 eksterne debattinnlegg i de undersøkte sju utgavene. Det tilsvarer 110 kommentarer og debattinnlegg i løpet av en årgang, et omfang som Medietilsynet i andre saker har akseptert som tilstrekkelig.

4.4 Demokratisk relevans

Etter at partipressa ble avvirket, og mangfold basert på partipolitisk tilknytning ga mindre mening, er formålet med pressestøtten blitt knyttet til ønsket om bredde og mangfold, fortsatt forstått som en «differensiert dagspresse». Dette ble f.eks. presisert i utredningen «Mål og midler i pressepolitikken» (NOU 1992:14), som kom i 1992, der utvalget skrev at pressepolitikken er at «*middel i bestrebelsene for å sikre samfunnet og dets enkelte medlem*

¹⁰ For eksempel i avslaget på støtte til *Nett.no* av 4. november 2019

det informasjonstilfang som anses nødvendig for at et aktivt og levende demokrati skal kunne fungere» (NOU 1992:14, side 11).

Denne grunnleggende forståelsen er siden ikke blitt vesentlig endret. NOU 2017:7 knytter videre formålet om «mangfold» tett til det synet på ytringsfrihet og demokrati som er nedfelt i den moderniserte versjonen av Grunnlovens ytringsfrihetsparagraf. Utgangspunktet var Ytringsfrihetskommisjonens innstilling av 1999, og hele dette lovarbeidet handler om ytringsfrihetens betydning for den offentlige, demokratiske samtale, der det trekkes et klart skille mellom ønsket mangfold av offentlige relevant stoff mot stoff som retter seg mot privatsfæren.

Utvalget skriver:

Det er mulig å argumentere for mediemangfold som et gode i seg selv. I norsk sammenheng er imidlertid ikke mangfold et isolert mål, men et middel for ytringsfriheten, inkludert informasjonsfrihet for borgerne. Dette ligger til grunn for arbeidet med Grunnloven §100: «[d]et synes å være almen enighet om at det er en viktig forutsetning for at ytringsfrihet skal kunne finne sted at det finnes et mangfold av medier med stor grad av uavhengighet i forhold til omgivelsene og i forhold til hverandre» (NOU 2017:7, s.18).

Mediemangfold er altså vurdert som ros- og støtteverdig fordi det anses å være en forutsetning for ytringsfrihet og for et velfungerende demokrati.

For å vurdere stoffets tematiske sammensetning med hensyn til formålet med støtteordningen og bredden i dette stoffet har vi derfor konstruert variabelen Temakategori. Variabelen har 11 verdier, der de syv som har blå bakgrunn i tabellen regnes for å ha demokratisk og offentlig relevans og dermed som støtteverdig.¹¹

¹¹ For en nærmere beskrivelse av variabelen, se Halvorsen og Bjerke (2019).

Tabell 6. Fordeling etter temakategori. Nordsalten. Antall artikler og Prosent.

	Antall artikler	Prosentandel
Samfunnsutvikling og samfunnsutfordringer	29	14 %
Politikk og organisasjonsliv	57	28 %
Næringsliv og økonomi	26	13 %
Kunst, kultur og litteratur	38	19 %
Naturhendelser og ulykker	2	1 %
Politiarbeid og rettsvesen	3	1 %
Folkeliv og begivenheter	38	19 %
Kjendis og underholdningsstoff	4	2 %
Kuriosa, populærhistorie og sensasjonalisme	2	1 %
Privatøkonomi og produkttester	1	0 %
Kropp, opplevelse og livsstil	4	2 %
Sum	205	100 %

Som vi ser, er det alt overveiende delen av stoffet av det vi har kalt demokratisk og offentlig relevans. Bare fem prosent av artiklene handler om kjendiser, livsstil og kuriosa. Også på dette punktet ligner *NordSalten* på andre norske lokalaviser.

4.5. Tema og bredde

En siste diskusjon om «avis»-begrepet er knyttet til «bredde» i stoffsammensetningen. Det har vært et krav om at en «avis» skal bringe stoff fra et bredt spekter av samfunnsområder.

Forståelsen av breddekravet har endret seg gjennom de 50 årene pressestøtten har eksistert. Den opprinnelige formuleringen var som nevnt hentet fra Norske Avisers Landsforbunds vedtekter: En «avis» skulle «gjennom nyheter og kommentarer orientere allmennheten om begivenheter og aktuelle spørsmål i inn- og utland».

Tabell 6 over viser at *NordSalten* har en spredning av stoffet over alle de relevante temakategorier, som generelle samfunnsutfordringer (14 prosent), politikk (28 prosent) og næringsliv (13 prosent), «folkeliv» (19 prosent) og «kultur» (19 prosent).

Denne kategoriseringen er som nevnt ikke felt-spesifikk, men konstruert for å vurdere demokratirelevans. Vi har derfor også benyttet en annen variable for kategorisering av tema. Denne er hentet fra Allern (2001), som også er benyttet i andre sammenhenger. I vårt utvalg

på til sammen 207 artikler, er 28 av totalt 59 temaer dekket. De 12 hyppigste dekte teamene, som til sammen dekkes i 77 prosent av alle artiklene, fordeler seg slik:

Tabell 7. Hovedtema i NordSalten. Antall artikler og prosentfordeling.

	Antall artikler	Prosentandel
Fylkes- og lokalpolitikk	31	15
Kunst, kultur	25	12
Skole, utdanning, forskning	20	10
Kommunal forvaltning	15	7
Populærkultur, underholdningsstoff	14	7
Lokal idrett, mosjonsidrett	12	6
Trafikk, kommunikasjoner	11	5
Kirkestoff, religion	9	4
Oppkjøp, fusjoner og nedlegging	7	3
Næringslivsrapporter	5	2
Landbruk og fiske	5	2
Helse	5	2
Sum	159	77

Vi finner altså at *NordSalten* har dekning av en lang rekke tematiske felt, med særlig vekt på politikk/forvaltning, skole og kultur. Også på dette punktet framstår *NordSalten* som en ordinær norsk lokalavis, med en tilstrekkelig bredde i den tematiske journalistiske dekningen.

5. Er NordSalten en *samisk* avis?

Vi finner at innholdet i NordSalten helt klart tilfredsstillende de gjeldende, allment aksepterte kriteriene for å være en avis. Det springende punktet er derfor om den er en *samisk* avis. Vi må derfor først klagjøre og operasjonalisere dette begrepet.

5.1 Offentlig støtte 1960-1997

Samiske aviser og blader har fått ulike former for offentlig støtte og tilskudd siden 1960-tallet. I NOU 1987:34 er det en gjennomgang av samiske avisers historie. Her framgår det at den første samiske publikasjonen som fikk offentlig støtte var Reindriftsbladet. Det utkom mellom 1953 og 1964 og ble skrevet på norsk. Støtten besto i at trykkekostnadene ble dekket av Landbruksdepartementets reindriftskontor.

På 1960-tallet var det ellers Kulturrådet som sto for de offentlige tilskuddene. Fra 1965 ble det gitt støtte til den eldste nålevende samiske publikasjonen, *Nuorttanaste*. Den ble startet allerede i 1898 av Finnmarksmisjonen, og bladet har i alle år har vært redigert på samisk. *Nuorttanaste* fikk tilskudd fra Kulturrådet fra 1965 til 1980. Året etter overtok Kommunal- og arbeidsdepartementet støttefunksjonen. *Nuorttanaste* får i dag støtte fra Sametinget.

Nordkalotten ble utgitt mer eller mindre ukentlig i perioden 1965-1974. Tekstene var i hovedsak på norsk, og fra 1967 fikk bladet støtte fra Norsk Kulturråd. *Nordkalotten* hadde også i en periode statsannonser som ga en viktig inntekt. Da både statsannonsene og støtten fra Kulturrådet falt bort i 1978, gikk avisa inn.

Sågat (som betyr Nyheter) ble grunnlagt i 1958 og fikk ifølge NOU 1987:34 i perioder en støtte av «symbolsk art» over Kirke og undervisningsdepartementets budsjett. For 1977 og 1978 fikk *Sågat* produksjonstilskudd på rundt 70.000 kroner fordi avisa oppfylte kriteriene i den ordinære tilskuddsordningen til aviser, i tillegg ble det gitt kulturvernmidler.

Statsannonser ga en inntekt på 230 000 i 1978 (Sletten 1979)

Men fra 1979 ble produksjonstilskuddet reformert.

I utgangspunktet fikk som nevnt over ukeaviser med et «idemessig eller politisk grunnlag», produksjonstilskudd. Etter en endring av kravene til *ordinær* pressestøtte i 1978 ble det

bestemt at det fra og med 1979 skulle gis tilskudd til ukeaviser som Stortinget vurderte som spesielt støtteverdige, men som ikke lenger kvalifiserte for tilskudd fra den ordinære produksjonsstøtten. I Solberg-regjeringens mediemelding ble den nye ordningen beskrevet slik:

Formålet med ordninga var å halde oppe og utvikle veke- og månadsaviser som hadde ulik kulturell og samfunnsmessig verdi, og som la hovudvekt på kultur- og kommentarstoff retta mot eit allment publikum (vår utheving). Tildelinga inneheldt enkelte konkrete kriterium, men la i hovudsak til grunn ei brei, skjønsmessig kvalitetsvurdering av vekeavisene som søkte tilskot.¹²

Posten ble kalt «visse publikasjoner» eller «ymse publikasjoner» og gikk i pressekreterser gjerne under betegnelsen «ymse-posten». Det var Stortinget som etter forslag fra regjeringen i statsbudsjettproposisjonen avgjorde hvilke som var skulle få støtte. Men posten hadde ellers ingen klare, objektive kriterier og inneholdt første året støtte til nasjonale partiaviser (som *Ny Tid*, *Friheten*, *Høyres Avis* osv.) samt til avholdsbevegelsenes avis *Folket* og nynorskavisa *Dag og Tid*.

Over denne posten skulle det også gis støtte til samiske aviser. Det var to kandidater. Ved siden av *Ságat* ble det nemlig i 1979 startet en ny, samiskspråklig avis, *Sámi Áigi*. Dette utløste en politisk dragkamp om bevilgningene. Sterke samiske krefter ønsket at bare samiskspråklige aviser skulle få støtte, mens Arbeiderparti-regjeringen var mer velvillig til *Ságat*. Høyre støttet bevilgninger til *Sámi Áigi*. Den samepolitiske situasjonen var på denne tida svært anspent. Stortinget hadde i 1978 vedtatt utbygging av Alta-Kautokeino-vassdraget under kraftige protester fra store deler av det samiske samfunnet (som f.eks. Norske Samers Riksforbund, Norske Reindriftsamers Landsforbund, Karasjok og Kautokeino kommuner). *Sámi Áigi* var på mange måter et direkte resultat av motstanden, mens *Ságat* hadde et nært forhold til Finnmark Arbeiderparti. Resultatet ble at både *Ságat* og *Sámi Áigi* fikk støtte over ymse-posten (Gustavsen 1980, s.16). Det ble ikke gitt noen prinsipielle føringer om hva slags kriterier som skulle legges til grunn for å gi norskspråklige aviser støtte som samiske.

De to samiske avisene fikk deretter støtte over denne posten fram til og med 1986.

Det var fortsatt strid blant samer om norskspråklige aviser burde få støtte over denne posten, men striden endte med et kompromiss. Senere sametingspresident Sven Harald Nystø skrev f.eks. i en stor oppslått artikkel på norsk i nettopp *Sámi Áigi*:

¹² Meld. St. 17 (2018–2019) - regjeringen.no

Over og ut med debatten om Ságat er en samisk avis eller ikke. Slå heller sammen kreftene og krev en egen støtteordning for samiske publikasjoner over statsbudsjettet. Etabler et regelverk for ordningen som løser dagens problemer i praksis. Reglene revideres ved fremtidige behov

Dette vil være konstruktiv politikk på lengre sikt. 13

Og slik ble det. Fra 1987 ble de samiske avisene tatt ut av ymse-posten og plassert i en egen post på statsbudsjettet, i første omgang hos Forbruker- og administrasjonsdepartementet. Fra 1991 ble både disse avisene og resten av pressestøtten flyttet til Kulturdepartementet. Støtten var delt i et produksjonstilskudd og et tilskudd til samisk språkutvikling. Fra 1989 ble det også gitt et særegent distribusjonstilskudd for aviser i Finnmark.

Ságat fikk i perioden et noe høyere driftstilskudd enn *Sámi Áigi*, men ettersom den norskspråklige avisa ikke fikk språkmidler, var det *Sámi Áigi* som samlet fikk mest støtte. *Sámi Áigi* gikk konkurs i 1993. *Sámi Áigi* ble etterfulgt av *Min Áigi*. Fra 1994 fikk også den nystartede *Áššu*, som kom ut i Kautokeino, tilskudd over denne posten.

5.2 Ny forskrift i 1997

Samme år (1994) ba Kulturdepartementet Statens Medieforvaltning evaluere tilskuddsordningen til samiske aviser og komme med et forslag til nyorganisering. Medieforvaltningen la fram sin rapport i desember 1995. Utredningen slo fast at samisk trykt presse sto overfor store utfordringer på en rekke områder, at det ikke fantes markedsgrunnlag for å drive samiske medier kommersielt og at det var behov for en betydelig offentlig støtte. Komiteen støttet ønsket om samiske dagsaviser og slo fast at for å nå et slikt mål ville det være nødvendig med en betydelig økt statsstøtte til samiske aviser.

Endelig mente komiteen at støtten til samiske aviser burde følge de samme prinsipper som den «norske» pressestøtten og så langt det var «hensiktsmessig» «tilpasses kravene til norske aviser».

Noen av høringsinstansene mente i prinsippet at Sametinget burde fordele støtten, men prinsippet om at mediestøtte bør deles ut på armlengdes avstand fra myndighetene vant fram og forvaltningen ble lagt til Statens Medieforvaltning.

¹³ Sámi Áigi 7.10.86

Basert på den nye forskriften søkte Finnmark Dagblad om støtte som «samisk avis».

Finnmark Dagblad har vært regnet som en ordinær lokalavis: den utgis i Hammerfest og har ti finnmarkskommuner som nedslagsfelt. Søknaden førte til offentlig debatt.¹⁴

«*Finnmark Dagblad* er en lokalavis for Vest-Finnmark. Derfor har den ingen rett til støtte som samisk avis», mente redaktør Geir Wulff i *Sågat*. Han hevdet at Statens medieforvaltning ikke kunne holde seg bare til forskriftene når de skal fordele de sju millionene som skal gå til samiske aviser. Pengene burde også deles i tråd med Stortingets *intensjoner*, og det har hatt fire samiske aviser i tankene da det bevilget penger til dem. Lotte Ruge, leder for Finnmark Journalistlag, mente det var «beklagelig om retningslinjene er blitt så vide at alle trykte medier i Finnmark kunne få en del av de sju millionene. Det ville undergrave eksistensen til de små samiske avisene som lever på et minimum.»

Redaktør Dan Robert Larsen i avisa *Min Áigi* var enig i at *Finnmark Dagblad* oppfylte kriteriene for å få tilskudd, men mente at de nye reglene for tildeling av penger til samiske aviser var feil: «De åpner for at *Nordlys*, *Altaposten*, *Finnmarken* og en rekke andre aviser kan få penger fra den samme potten, og det kan bety slutten for de som skriver på samisk».

«*Finnmark Dagblad* blir laget og utgitt i de samiske bosetningsområdene, samer arbeider i avisa og den er blant de fremste når det gjelder å skrive om samenes situasjon og samisk politikk. Hvis norske myndigheter skal ta konsekvensen av de reglene de sjøl har vedtatt, må de gi støtte til *Finnmark Dagblad*», mente Dan Robert Larsen. Han mente reglene måtte endres og samiske aviser deles inn i to kategorier, en for de avisene som skriver minst 80 prosent av det redaksjonelle stoffet på samisk, og en for samisk relaterte aviser som skriver på norsk.

Disponent Gudrun Rollesfsen i *Finnmark Dagblad* sa at de har forholdt seg til reglene for støtte. Så lenge de åpner for at avisen kan få pressestøtte til samiske aviser, ser hun ikke noe moralsk forkastelig i det: «Vest-Finnmark er vårt dekningsområde, og derfor er samer helt klart vår målgruppe».

Maret Guhtor i Sametingsrådet sa at støtten til samiske aviser først og fremst skal sørge for at aviser kan bli utgitt på samisk. Sametingsrådet gikk derfor mot støtte til *Finnmark Dagblad*.

Søknaden fra *Finnmark Dagblad* ble deretter avslått av Statens medieforvaltning.

¹⁴ Nordlys, 25.6, 26.6, 5.7.1997

Noen år senere, ved behandlingen av St. meld. nr. 33 (2001 – 2002) *Tilleggsmelding til St. meld. nr. 55 (2000 – 2001) Om samepolitikken*, gikk Stortinget bl.a. inn for at tilskuddet i noe større grad skulle rettes inn mot de samiskspråklige avisene i ordningen. Et flertall i kommunalkomiteen presiserte likevel at en økning av tilskuddet til samiskspråklige aviser ikke måtte finansieres ved reduksjon i støtten til samiske aviser som skriver på norsk.¹⁵

I meldingen ble det videre lagt til grunn at forvaltningen fortsatt skulle foretas av Statens Medieforvaltning.

5.3 Økt støtte og revidert forskrift i 2008

Fra budsjettåret 2007 ble forvaltningen av den gamle «ymse»-bevilgningen overført til Kulturrådet, mens tilskuddet til samiske aviser fortsatt skulle være egen post på Kulturdepartementets budsjett. For 2008 ble denne bevilgningen betydelig økt. Regjeringen skrev i budsjettproposisjonen:

Regjeringen legger til grunn at en dagsavis vil kunne ha en helt annen funksjon som informasjonskilde og debattforum enn en fådagersavis. Regjeringen er innstilt på å legge til rette for økt utgivelseshyppighet i de samiske avisene og foreslår derfor å øke posten med 5 mill. kroner. I denne sammenheng vil det også være nødvendig å foreta en ny vurdering av innretningen av pressestøtten til de samiske avisene. Spørsmålet vil bli nærmere omtalt i den kommende stortingsmeldingen om samepolitikk.

Med denne begrunnelsen ble bevilgningen økt fra 13 til 18 millioner kroner.

I Samemeldingen som ble publisert på vårparten 2008 skrev regjeringen om spørsmålet:

Regjeringen mener at hovedvekten av tilskuddet fremdeles bør gå til avisproduksjon på samisk, og legger vekt på at det er mer kostnadskrevenne å produsere aviser på samisk enn på norsk. Innretningen av tilskuddet bør reflektere disse merkostnadene. Regjeringen legger også stor vekt på at aviser på samisk spiller en viktig rolle i bevaring og utvikling av de samiske språkene, bl.a. som læremiddel i skolen. Regjeringen er samtidig klar over at en relativt stor del av den samiske befolkningen ikke behersker samisk skriftspråk, og mener derfor at det er nødvendig å opprettholde muligheten for at også norskspråklige aviser rettet mot den samiske befolkningen kan motta tilskudd gjennom denne ordningen.¹⁶

I tråd med regelverket for konsultasjoner med Sametinget ble det avholdt et møte i mai 2008 om forskriftsendringen. Her ble det drøftet hvordan støtteordningen skulle forstås og hvordan

¹⁵ ST.M 28 (2007-08)

¹⁶ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/stmeld-nr-28-2007-2008-/id512814/sec6?is=true&q=Innretningen+av+tilskuddet+b%C3%B8r+reflektere+disse+merkostnadene.#kap18>

forskriften skulle formuleres. Av referatet¹⁷ kommer det fram enighet mellom departementet og Sametinget om blant annet følgende som er relevant for vurderingen av begrepet «samisk avis».

Sametingspresident Egil Olli sa at «for å sikre forutsigbarhet for avisene i ordningen bør definisjonen av samiske aviser gjøres mer operasjonell. Dagens definisjon åpner i unødvendig grad for diskusjoner om hva en samisk avis er».

Statssekretær Wegard Harsvik uttrykte støtte til forslaget om å ta inn en *formålsbestemmelse* med utgangspunkt i Sametingets formuleringer, men la til at «departementet må likevel vurdere den konkrete formuleringen av bestemmelsen nærmere». I referatet heter det videre:

Statssekretæren delte videre Sametingets bekymring for at «norske» lokalaviser kan omdefinere seg til samiske aviser for å kvalifisere for samisk pressestøtte. Ávvir har imidlertid få abonnenter utenfor det nordsamiske kjerneområdet. Dermed kan en definisjon som legger vekt på landsdekning bli et problem for avisen. Statssekretær Harsvik foreslo i stedet at det presiseres i definisjonen at en samisk avis er en avis som har den samiske befolkningen som ”hovedmålgruppe”. Dette vil sikre at ordningen avgrenses mot ordinære lokalaviser som er rettet mot hele lokalsamfunnet og ikke den samiske delen av befolkningen spesielt.

Referatet avsluttes med at det var «enighet om å fastsette en formålsbestemmelse og å gjøre definisjonen av samiske aviser mer operasjonell. Ordlyden i forskriften skulle avklares administrativt.»

På bakgrunn av dette møtet (og antagelig videre administrativ kontakt) trådte en revidert *Forskrift om tilskudd til samiske aviser* i kraft fra sommeren 2008 med de formuleringene som fortsatt gjelder og er redegjort for i Kapittel 1 i denne rapporten.

Vi legger i det følgende særlig vekt på statssekretærens formulering om at støtten skal «avgrenses mot ordinære lokalaviser som er rettet mot hele lokalsamfunnet og ikke den samiske delen av befolkningen spesielt».

I februar 2008 ble de to samiskspråklige avisene *Áššu* (Kautokeino) og *Min Áigi*¹⁸ (Karasjok) slått sammen til *Ávvir*, som i dag er verdens eneste samiskspråklige dagsavis. Fra da var det avisene *Ságat* og *Ávvir* som fikk støtte over Post 75. I løpet av de følgende årene er bare en avis blitt innlemmet i støtteordningen, den samiskspråklige ukeavisa *SÁMI odasmagasiidna*.

¹⁷ Protokoll fra konsultasjonsmøte mellom Sametinget og Kultur- og kirke departementet om tilskudd til samiske aviser, 21. mai 2008.

¹⁸ Sámi Áigi gikk konkurs i 1993. Min Áigi ble deretter etablert.

Det har vært noe diskusjon om denne oppfyller kriteriene til «dagspressekarakter» og opplag, men fra utgivelsesåret 2019 har avisa fått en del av tilskuddet til samiske aviser. Ettersom *SÁMI ođasmagasiidna* er en ukeavis, mens de to andre støttemottakerne er dagsaviser, medførte godkjenningen av *SÁMI ođasmagasiidna* at regelverket for fordeling av tilskuddspotten mellom samiske aviser ble endret. I Medietilsynets pressemelding het det:

De samiske dagsavisene Ávvir og Ságat får henholdsvis 18,8 og 13,6 millioner kroner i støtte. Ávvir kommer ut på nordsamisk, mens Ságat i hovedsak skriver på bokmål. Lokalavisen Snåsningen får 674 211 kroner for innstikk på sørsamisk, mens lokalavisen Nordsalten får 710 986 kroner for innstikk på lulesamisk. I tillegg får den samiske ukeavisen *SÁMI ođasmagasiidna* nær 2,8 millioner kroner i støtte når midlene for 2020 er fordelt.

SÁMI ođasmagasiidna har også fått i underkant av 9,21 millioner kroner i støtte for 2019. Avisen klaget på fjorårets avslag fra Medietilsynet, og Medieklagenemnda konkluderte med at Medietilsynet skulle behandle saken på nytt. Medietilsynet mente opprinnelig at gaveabonnement ikke skulle telle med i opplaget til publikasjonen, og avslo derfor søknaden i 2019.¹⁹

Medietilsynet foretok derfor en fornyet saksbehandling av søknaden for 2019 i henhold til vedtaket til Medieklagenemnda, og gjorde en ny beregning av opplaget, der gaveabonnementene er medregnet. Det resulterte i at avisen fikk vel ni millioner kroner i støtte for 2019. Tildelingen til *SÁMI ođasmagasiidna* for 2019, og deler av tildelingen for 2020, ble dekket inn gjennom at støtten til de samiske avisene økte med 11,1 millioner kroner.

For 2020 fikk *SÁMI ođasmagasiidna* betydelig mindre i tilskudd enn i 2019, fordi en ny regel medfører at avisene i ordningen ikke kan motta mer i tilskudd enn avisens samlede driftskostnader året før tilskudd ytes.

For vår del har disse endringene av fordelingsnøkkelen ikke betydning, spørsmålet er om *NordSalten* oppfyller vilkårene for å kunne motta støtte fra ordningen for «samiske aviser», ikke hvor stor del av potten den skal ha.

5.4 Foreløpig oppsummering

Denne gjennomgangen viser at det alltid har vært etablert politikk og forvaltningspraksis at aviser kan regnes som samiske og få ulike former for statsstøtte selv om de utelukkende

¹⁹ <https://journalisten.no/avvir-kortnytt-medietilsynet/medietilsynet-har-fordelt-naer-37-millioner-til-samiske-aviser/441320>

skriver på norsk. Bakgrunnen er dels det faktum at store deler av den samiske befolkningen ikke kan lese samisk, dels at den norskspråklige avisa *Ságat* ofte har representert et annet samepolitisk syn enn de samiskspråklige avisene.

Men utenom *Ságat* er det ingen norskspråklige samiske aviser som har fått støtte etter forskriften for samiske aviser. En norskspråklig lokalavis, *Finnmark Dagblad*, har søkt – og fått avslag, selv om kommunene den dekker har en stor andel samer.

Dette må først og fremst bety at ordinære lokalaviser som dekker områder med betydelig samisk befolkning *ikke* uten videre kan få tilskudd etter forskriften. Det er dermed ikke tilstrekkelig for en samisk avis å rette seg inn mot lokalbefolkningen i området som sådan, selv om denne befolkningen i stor grad er samisk. En samisk avis må i tillegg oppfylle *formålet* med ordningen som er å «legge til rette for demokratisk debatt, meningsdanning og språkutvikling i det samiske samfunnet». Vi tolker dette slik at innholdet må ha et særlig *samisk perspektiv* for at en avis skal kunne defineres som samisk. Vi drøfter dette videre under.

5.5 Hva er et samisk perspektiv?

Presiseringen om at det ikke er tilstrekkelig for en «samisk avis» å være en ordinær lokalavis i et samiskdominert område, betyr at avisas innhold må skille seg fra en ordinær lokalavis. Det er ikke nødvendigvis helt klart hva dette betyr.

For å tilnærme oss spørsmålet har vi – i tillegg til den historiske gjennomgangen som er referert over - studert litteratur og intervjuet to sentrale informanter i det samiske miljøet, direktør Inger Marit Eira-Åhren i Sametinget og en journalist i *NRK Sápmi*.

I litteraturen finner vi ulike definisjoner av en «samisk avis». På 1980-tallet ble det iblant henvist til en definisjon lansert av et utvalg som Nordisk Ministerråd hadde utpekt. Den sa at en samisk avis måtte være på samisk og/eller “styres av samiske autonome organisasjoner” (sitert i Varsi 1983). Denne definisjonen hadde en viss oppslutning, men har aldri vært anvendt i samisk mediepolitikk i Norge.

Skogerbø mfl. (2013) definerte blant annet en samisk avis ut fra hva den samiske befolkningen oppfattet som samiske medier. Hennes data viste at blant avisene var det bare

Áššu, Min Áigi og *Ságat* som samene regnet som «samiske aviser». Det finnes ikke data om hvordan den samiske befolkningen oppfatter *NordSalten*.

Vi kan derfor verken bruke utgivere eller lesernes oppfatninger som definisjon. I stedet tyder våre data på at man må legge en «urfolkjournalistisk» tilnærming til grunn. Begrepet er blant annet drøftet av medieforskeren Folker Hanusch i artikkelen "Charting a theoretical framework for examining indigenous journalism culture" (2013) og blant annet benyttet av Eli Skogerbø mfl. (2019) i deres analyse av nordiske, samiske allmennkringkastere.

Hanusch mener begrepet urfolksjournalistikk har fem dimensjoner: "Empowerment", "Counter-narrative", "language revitalization", "practice in a culturally appropriate environment" og "the watchdog function".

Dette perspektivet betyr at «urfolksjournalistikk» har et normativt utgangspunkt. Den skal styrke urfolks posisjon og selvoppfatning, men den skal samtidig være en "watchdog" overfor institusjoner, strukturer og praksiser i urfolk-samfunnet.

Denne forståelsen er i tråd med våre informantere. For vårt formål, å vurdere innholdet i en norskspråklig avis, er dimensjonene «empowerment», «counter-narrative» og «watchdog» viktigst. Språkutvikling er naturligvis en helt sentral dimensjon for samiskspråklige medier, men mindre relevant i vår sammenheng. Det siste perspektivet, å praktisere i en «culturally appropriate environment», er vanskelig å vurdere i en innholdsanalyse, men vi merker oss at NordSalten har planer om å flytte redaksjonen til Drag og etablere seg i et lulesamisk mediesenter i nærheten av det eksisterende lulesamiske sentret *Arran*.²⁰

Våre informanter peker på at en «samisk» avis skal bidra med empowerment, blant annet slik det er definert i forskriftens formålparagraf om å «legge til rette for demokratisk debatt, meningsdanning og språkutvikling i det samiske samfunnet»:

Om det samiske folket skal vedkjenne seg at det er en samisk avis, må det settes noen krav som ikke er "ja det er bra bare dere har en oversatt artikkel til lulesamisk". For da kan i prinsippet enhver avis, også i det sørsamiske området, påberope seg retten til å kalle seg en samisk avis.

Inger Marit Eira-Åhren, Direktør Sametinget.

²⁰ Avisa Nordland 4.10.21

Samisk pressestøtte skal jo bidra til å utvikle samisk debatt og samfunn. Hvis man ikke klarer å bidra til det, hvis man bare har et lokalt perspektiv som alle andre, så tenker vi at da har man ikke bidratt til samisk debatt.

Journalist, NRK Sápmi.

De legger også vekt på at samiske medier må bidra med «counter-narratives», dvs. at de særegne samiske stemmene må komme til uttrykk:

Hvis den samiske stemmen ikke er veldig tydelig i saker, ikke i alt, men som et stempel i avisen, så vil det være rart.

Journalist, NRK Sápmi.

Vi skal bringe inn en ny stemme, et annet perspektiv, og det samiske perspektivet er da helt avgjørende. Hvis man ikke klarer å skille oss fra de andre distriktskontorene i NRK eller NRK generelt, er det jo ikke et poeng med NRK Sápmi

Journalist, NRK Sápmi.

Endelig skal altså urfolksmedier ikke bare snakke fram det samiske, men også opptre som «vaktbikkje» overfor samiske institusjoner og praksiser:

Det finnes ingen medier som dekker det sørsamiske samfunnet, stiller de kritiske spørsmålene, kommer med saker som det sørsamiske folket burde ha fått kjennskap til, driver med undersøkende journalistikk. Det er så viktig for ethvert samfunn å få meningsbrytninger. Det å få sånne typer arenaer er avgjørende.

Inger Marit Eira-Åhren, Direktør Sametinget.

Dette betyr igjen at det er visse typer temaer som en «samisk avis» bør dekke. Videre betyr det at dekningen av visse typer saker bør ha en samisk vinkel eller tilnærming.

NordSalten er en typisk lokalavis for to kommuner i Nordland. Det er naturligvis slik at samer er opptatt av alle typer saker – og at samer i et lokalsamfunn vil ha samme interesse av å bli informert om ulike typer saker som ikke-samer. En samisk lokalavis vil også være en *lokalavis*. I møtet mellom Kulturdepartementet og Sametinget i 2008 ble det enighet om at det *ikke* var et krav at samiske aviser skulle ha et i hovedsak overordnet Sápmi -perspektiv.

Man kan derfor i en «samisk lokalavis» ha helt ordinære lokalsaker som er presentert uten noe spesielt samisk perspektiv, men en slik avis må i tillegg ha en rimelig omfattende dekning av særskilte samiske spørsmål og et samisk perspektiv på relevante temaer.

Skogerbø (2000) drøftet begrepet «samiske saker»:

Det vanskeligste punktet i dette arbeidet var å finne fram til hva som kvalifiserte som ”samiske saker”. I kommuner med samisk befolkning vil for eksempel medietale av vedtak i kommunestyret eller en konsert på kulturhuset kunne kvalifisere som omtale av samiske saksforhold, fordi kommunale beslutninger har konsekvenser for den samiske befolkningen. Ulempen med å velge en så bred definisjon, var at omtrent alt stoffet i lokalavisene kunne vært definert som omtale av samiske forhold, noe som ville vært klart urimelig. For å kunne gjennomføre undersøkelsen var det derfor nødvendig å finne et ”inngangskriterium” som skilte mellom saker som omhandlet samisk samfunnsliv, kultur, politikk eller lignende og saker som omhandlet andre forhold. Inngangskriteriet for å kode en enhet, altså en artikkel eller annet stoff i avisene som ”samisk sak”, var at enheten måtte omhandle -- i noen grad -- samiske forhold, altså at saken spesifikt handlet om samisk næringsliv, kultur, politikk eller annet, og at dette gikk fram av sammenhengen saken ble presentert i. At enheten skulle omhandle samiske forhold “i noen grad” betyr at en enkel referanse ikke var nok, men at det/de samiske forhold heller ikke behøver å være hovedpoenget (Skogerbø 2000:36)

Vår tilnærming er den samme. For å avgrense slike temaer, har vi tatt utgangspunkt i Sametingets årsmelding.²¹ Den har kapitler om

- Språk
- Kunnskap
- Arealer, miljø og klima
- Næringer (primærnæringer, kreative næringer og Duodji)
- Kultur (også institusjoner, media og samisk idrett)
- Kulturminnevern
- Helse og sosial
- Urfolksrettigheter og likestilling

I tillegg tar årsmeldinga opp det administrative arbeidet i Sametinget o.l..

Regjeringen Solberg la juni 2019 fram en stortingsmelding om samiske spørsmål, «Samisk språk kultur og samfunnsliv».²² Stortingsmeldingas kapitler hadde følgende overskrifter.

- Samiske språk
- Utdanning og forskning
- Helse- og sosialtilbud til samiske innbyggere
- Likestilling
- Samisk kunst og kultur

²¹

https://www.regjeringen.no/contentassets/b5868533e2ad4346a452930f62d601d2/no/sved/sametingets_arsmelding_2020.pdf

²² <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-31-20182019/id2660993/>

- Samiske kulturminner
- Næring i samiske områder
- Land- og ressursrettigheter

Som vi ser, overlapper i stor grad temaene i Sametingets årsmelding og stortingsmeldingen. Vi forutsetter at beskrivelsen årsmeldingen og stortingsmeldingen gir, i hovedsak er representativ for det samiske samfunns oppfatning av «det samiske samfunn» og de nasjonale myndigheters tilslutning til dette.

En avis med et samisk perspektiv må derfor forventes å ta opp denne typen temaer. Vi forventer altså for det første en rimelig dekning av denne typen temaer, og særlig forventer vi at når denne typen temaer tas opp, lar de (også) samiske stemmer og det samiske samfunns perspektiv komme klart til orde.

To eksempler:

Når *NordSalten* f.eks. behandler salg av den tidligere skolebygningen i den lulesamiske bygda Måsske /Musken, der nedlegginga av skoledriften i 2009 var en stor samepolitisk sak, må etter en slik forståelse det *samiske* ved skolesalget tematiseres. Våre samiske informanter mener at den typen saker bør ha et synlig samisk perspektiv hvis avisa skal kunne kategoriseres som en samisk avis.

Det samme gjelder når *NordSalten* i et større oppslag behandler skogforvaltning i kommunen, Da bør det framgå at samer kan ha spesielle interesser og/eller rettigheter i slike spørsmål, eventuelt at det kan tenkes at skogforvaltning berører samiske interesser. Det er ikke tilstrekkelig at det implisitt (for lokalbefolkningen) er åpenbart, det må også framstå slik for eksterne lesere uten denne typen spesialkunnskap.

Vi har derfor kodet alle sakene i de utvalgte utgavene i *NordSalten* etter om de har et slikt samisk perspektiv. I praksis betyr det at alle saker der ordet «samisk» eller «same» eller liknede er brukt, blir kodet som å ha et samisk perspektiv. Men vi har i tillegg benyttet skjønn, slik at saker der f.eks. reindrift eller Duodji e.l. er omtalt, er regnet som «samiske».

Som sammenlikning har vi gjort samme koding av et utvalg artikler i *Ságat*, den eneste norskspråklige avisa som har fått tilskudd etter forskriften om samiske aviser, og den norskspråklige ukeavisa *Snåsningen*. Den siste avisa kommer ut i den sørsamiske kommunen Snåasne/Snåsa og får i likhet med *NordSalten* tilskudd for «innstikk» på samisk. *NordSaltens*

innstikk er på lulesamisk, mens *Snåsningens* er på sørsamisk, *Snåsningen* er ellers ikke regnet som og har ikke søkt om tilskudd som en «samisk avis».

Alle de tre avisene er lokalaviser med svært høy dekningsgrad i sine kjernekommuner. Det framgår av tabellen under:

Tabell 8. Dekningsområder og husstandsdekning. NordSalten, Snåsningen og Ságat. Tall fra 2020.

Avis	Kommune	Husstandsdekning
NordSalten		
Utgiversted	Hábmer - Hamarøy	66,49 %
Hovedavis	Steigen	51,33 %
Ságat		
Utgiversted	Porsanger - Porsángju - Porsanki	46,80 %
Hovedavis	Karasjok	32,10 %
	Deatnu - Tana	27,70 %
	Unjárga - Nesseby	22,90 %
	Guovdageaidnu - Kautokeino	9,10 %
	Lebesby	8,60 %
	Nordkapp	7,60 %
Snåsningen		
Utgiversted	Snåase - Snåsa	83,92 %

Som vi ser er *NordSalten* hovedavis både i utgiverkommunen Hamarøy og nabokommunen Steigen og har høy dekningsgrad i begge. *Snåsningen* har ekstremt høy dekningsgrad i utgiverkommunen Snåsa. *Ságat* har høy dekningsgrad i utgiverkommunen Porsanger. I tillegg er den hovedavisen (flestepubliserte) i Karasjok og har en markant tilstedeværelse i en rekke andre Finnmarks-kommuner. *Ságat* har også en dekning av rikspolitiske samespørsmål. Vi sammenlikner derfor *NordSalten* med *Snåsningen* og med *Ságats* helhetlige dekning - og i tillegg med *Ságat* lokalavisdekning av Finnmarkskommunene.

5.6 Samisk perspektiv i NordSalten, Snåsningen og Ságat

De overordnede resultatene av analysene kommer fram i den følgende tabellen som viser andel artikler med samisk perspektiv i henholdsvis *NordSalten*, *Snåsningen* og *Ságat*.

Analysematerialet omfatter i både *Snåsningens* og *NordSaltens* tilfelle, de samiske

innstikkene, altså artiklene på samisk som man i dag allerede får særskilt tilskudd for å publisere.

Siden *NordSalten* er en lokalavis har vi også presentert fordelingen i lokalavisstoffet i *Ságat*, altså den delen av stoffet som har en lokal eller regional vinkling.

Tabell 9. Artikler med samisk perspektiv. Nordsalten, Snåsningen og Ságat. Prosent.

	Nordsalten (N= 207)	Snåsningen (N=126)	Ságat (N=154)	Ságat lokalt (N=126)
Inneh. et samisk perspektiv	4	12	14	16
Preges av et samisk perspektiv	6	3	14	11
Andel med samisk perspektiv	10	15	28	27

Vi ser at samlet sett har *NordSalten* en lav andel artikler med et samisk perspektiv. Bare 5,8 prosent «preges» av et slikt perspektiv, mens ytterligere 3,9 prosent av artiklene «inneholder» et samisk perspektiv. I ni av ti artikler finner vi ingen henvisninger til eller omtale av samer eller det samiske i det hele tatt. Andelen «samiske» artikler i *Ságat* er om lag tre ganger så høy. Vi ser at det riksorienterte stoffet i *Ságat* bidrar til å øke samisk-andelen marginalt i denne avisa, men selv om vi kontrollerer for *Ságats* riksavisambisjoner, har *Ságat* også en langt høyere andel lokalartikler med et samisk perspektiv enn *NordSalten*. *NordSalten* likner langt mer på *Snåsningen* enn på *Ságat* langs denne dimensjonen.

Hvis vi ser på andelen artikler med samisk perspektiv etter sjanger finner vi tydeligere forskjeller.

Tabell 10. Samisk perspektiv etter sjangre. Nordsalten, Snåsningen og Ságat. Prosent.

	Nyhet/ nyhetsartikkel/ reportasje	Feature/ portrett	Notis	Redaksjonelt kommentarstoff	Kronikk, debatt, leserinnelegg	Annet
NordSalten	10	22	7	0	0	33
Snåsningen	9	25	0		25	
Ságat	38	50,0	21	67	18	50
Ságat lokal	39	33	20	0	50	

Av denne tabellen ser vi at *Ságat* (både i «lokal»- og «riks»versjon) har en vesentlig lavere «samisk»-andel i notisene enn i det øvrige, mer dominerende stoffet. Hvis vi tar ut notisene fra materialet ser vi at *Ságat* har nesten fire ganger så høy andel samiske artikler i nyhetsstoffet som *NordSalten* og i tillegg en svært høy andel samisk, lokalt debattstoff. *NordSalten* mangler helt samisk debatt- og kommentarstoff i de utgavene vi har undersøkt. Vi finner noe debatt- og kommentarstoff med samisk perspektiv i andre utgaver, men svært knapt med tanke på å oppfylle formålsparagrafen med tilskuddsordningen.

Vi argumenterte over for at det vil være urimelig å forvente et samisk perspektiv i flere typer lokalnyheter som normalt er av samme interesse for alle innbyggere i dekningsområdet, uavhengig av etnisk bakgrunn (f.eks. trafikkuulykker, budsjettunderskudd, idrett og fergetider), mens det er mer naturlig å finne det i artikler med temaer som av Sametinget og regjeringen holdes fram som samiske interesseområder og/eller spørsmål. Hvis vi ser på fordelingen av artikler med samisk perspektiv etter tema finner vi følgende:

Tabell 11. Saker med et samisk perspektiv innenfor utvalgte temaområder i NordSalten, Snåsningen og Ságat. Prosentandel med samisk perspektiv og totalt antall saker om temaet.

	Landbruk og fiske		Skole, utdanning, forskning		Natur og miljøvern		Helse		Kunst, kultur		Kirkestoff, religion	
	Andel samisk	Antall saker	Andel samisk	Antall saker	Andel samisk	Antall saker	Andel samisk	Antall saker	Andel samisk	Antall saker	Andel samisk	Antall saker
NordSalten	0	5	21	14	0	4	0	0	13	23	22	2
Snåsningen	0	1	0	2	18	11	11	9	22	2	0	0
Ságat	64	11	0	2	20	5	0	2	75	4	80	5

Forskjellen mellom *NordSalten* og *Ságat* blir tydeligere når vi gjør en slik beregning. *Ságat* har en vesentlig høyere andel artikler med samisk perspektiv enn *NordSalten* og *Snåsningen* i artikler om temaer der vi kan forvente at samiske interesser er relevante. Dette er særlig tydelig på temaene som landbruk og fiske (syv av elleve saker om temaet), kunst, kultur (tre av fire saker om temaet) og religion (fire av fem saker om temaet). Unntaket er skole der *NordSalten* har tre artikler med samisk perspektiv mot ingen i de to andre. Samtidig utgjør andelen artikler med samisk perspektiv på skole, utdanning, forskning bare 21 prosent (tre av 14) av artiklene avisen har publisert om temaet.

Når datamaterialet blir brutt ned på denne måten, opererer vi iblant med svært små tall. Man bør derfor tolke tallene med forsiktighet, men helhetsbildet er tydelig nok: Når *Ságat* dekker temaer som av Sametinget og regjeringen holdes fram som samiske interesseområder, dekkes disse temaene i brorparten av tilfellene med et samisk perspektiv. I *NordSalten* og *Snåsningen* dekkes disse temaene i de aller fleste tilfellene uten et samisk perspektiv.

5.7 Noen eksempler

Vi har argumentert for at visse typer saker forventes å inneholde et samisk perspektiv, og trakk fram salg av en skolebygning i den lulesamiske bygda Måsske/Musken og skogforvaltning i Hamarøy kommune som case-eksempler. Eksemplene var nevnt fordi *NordSalten* dekket både formannskapsmøtet som gikk inn for skolesalg og seminaret om skogforvaltning.

Vi finner ikke i noe innslag av samisk perspektiv i de to sakene. Ord som «samisk» og «same*» finnes ikke og det er heller ikke mulig å tolke noe samisk perspektiv inn i tekstene. I formannskapsreferatet går de synlige konfliktlinjene på hvorvidt kommunen bør bruke noen midler på å vedlikeholde skolen i ei lita grend som samfunnshus for innbyggerne og om den bør selges så billig. Ingen av representantene siteres på noen problemstillinger knyttet til at grenda har vært omtalt som “verdens eneste lulesamiske bygde”,²³ og spørsmålet reises heller ikke av journalisten. Det samme gjelder et leserinnlegg som er trykt på samme side. I innlegget uttrykkes frykt for framtida til den veiløse grenda. Men innsenderen nevner heller

²³ <https://www.nrk.no/sapmi/fjernt-vern-1.7961878>

ikke noe om samiske perspektiver. Det kan naturligvis være at lokalkjente lesere vet at Måsske/Musken er en samisk bygd og husker striden om skolen, men det er neppe tilstrekkelig for å oppfylle kravet om å «legge til rette for demokratisk debatt, meningsdanning og språkutvikling i det samiske samfunnet», slik det er formulert i forskriften.

Den samme vurderingen kan gjøres av oppslaget om skogforvaltning. Saken er dekket på samme måte som et tilsvarende seminar kunne vært dekket i en lokalavis på Østlandet eller Sørlandet. Sentrale kilder i saken kan godt være samiske, men de uttaler seg utelukkende i roller som ansatte i Hamarøy kommune. Artikkelen reiser ikke spørsmål om skogforvaltningen kan ha betydning for samiske interesser. Det drives reindrift i deler av *NordSalten* kommune, og i Sametingets årsmelding reises f.eks. spørsmålet om skogvern. Det heter at «skogvern berører også samiske interesser, ofte særlig reindriftsutøvere».

I det «samiske årshjulet» peker noen datoer seg ut, blant annet Samenes nasjonaldag 6. februar og den samiske språkuka. Språkuka ble i 2020 lagt i perioden 19.- 25. oktober, og *NordSalten* hadde et helsides referat av markeringen i barnehager og skoler i sin utgave 23. oktober.

Samenes nasjonaldag er bredt omtalt. Først med mindre forhåndsomtaler 17/1 og 31/1, deretter med forsida og en dobbeltside i utgaven 7. februar, før dekingen ble avsluttet med en ny dobbeltside på norsk og det lulesamiske innstikket (med norsk oversettelse) i utgaven 14. februar 2020.

Hvis vi spesifikt leter etter samisk stoff gjennom hele årgangen, finner vi også deking av samiske kultur- og språkspørsmål, særlig på de lulesamiske innstikks-sidene. Mens *Snåsnningen* ser ut til å oversette sitt ordinære stoff til sørsamisk og presentere det på innstikksidene gjør *NordSalten* den motsatte. Avisa produserer genuint samisk relevant stoff og publiserer det på både lulesamisk og norsk.

6. Konklusjon

Innholdsanalysen viser at *NordSalten* framstår som en ordinær norsk lokalavis som uten videre kvalifiserer til tilskudd etter forskriften om tilskudd til nyhets- og aktualitetsmedier. Slikt tilskudd har *NordSalten* mottatt i en årrekke.

Avisa har også hver uke side(r) på lulesamisk. I de undersøkte utgavene varierer omfanget av lulesamisk stoff fra en til to sider. Dette er i tråd med kravene i Forskrift for samiske aviser som *NordSalten* i dag mottar tilskudd fra. En vesentlig andel av avisas samiske artikler er trykt på disse sidene.

Spørsmålet nå er om *NordSalten* har et innhold som kvalifiserer til å motta ordinære tilskudd som samisk avis etter Forskriften av 1997. Det er slått fast at å være en “en lokalavis som dekker et område med samisk befolkning” ikke er tilstrekkelig for å kvalifisere som samisk avis. Avisen må i tillegg fylle et formål. Dette forutsetter at man har et særskilt samisk perspektiv på stoffet.

Vi har tolket et “samisk perspektiv” ut fra litteraturstudier og intervjuer. Av det framkommer at det er et minimum at en “samisk stemme” (i direkte eller overført betydning) blir hørt/vist fram i artikkelen. I registreringen av innholdet i artiklene har vi lagt lista for å ha et samisk perspektiv lavt.

Vi har undersøkt om *NordSaltens* artikler har et slikt samisk perspektiv og finner det i rundt en av ti artikler. Vi finner også artikler uten et samisk perspektiv, der det ut fra sakens karakter fremstår som svært rimelig at det burde vært anlagt et slikt perspektiv. *NordSalten* har i de undersøkte utgavene heller ingen kommentar eller debattartikler om samiske forhold. På den annen side refererer avisa (til dels grundig) fra viktige samiske begivenheter i dekningsområdet, som for eksempel Samenes nasjonaldag, og den samiske språkuka.

Vi har sammenliknet det samiske perspektivet i *NordSalten* med tilsvarende i den norskspråklige *Sáogat* som har mottatt statsstøtte som samisk avis siden 1970-tallet. Vi finner at *Sáogat* har et samisk perspektiv i nærmere 40 prosent av nyhetsartiklene. Vi finner også at *Sáogat* inneholder en god del debatt- og kommentarstoff om samiske forhold.

På denne bakgrunn er det vanskelig å se at *NordSalten* i publiseringsåret 2020 hadde den samiske befolkningen som *hovedmålgruppe* (forskriftens paragraf 3) eller tilfredsstillt kravet om at avisa i tilstrekkelig grad bidrar til “demokratisk debatt, meningsdanning og språkutvikling i det samiske samfunnet” (forskriftens paragraf 1).

Litteratur

- Allern, S. (2001) *Nyhetsverdier*. Kristiansand: IJ-forlaget
- Bjerke, P. og Halvorsen, L.J. (2020) *Innholdsanalyse av Medier24*. Rapport nr. 103/2020. Volda: Høgskulen i Volda
- Bjerke, P., Halvorsen L.J., Flo, I., og Heggdal, A.F. (2019). *Innholdsanalyse av Dagbladet Pluss*. Rapport 96/2019, Volda: Høgskulen i Volda.
- Denscombe, M. (2017). *The good research guide - for small-scale social research projects*. London: McGraw Hill Education.
- Gustavsen, J (1980) *Samer tier ikke lenger* Bodø Trohaug
- Hanusch, F. 2013. "Charting a theoretical framework for examining indigenous journalism culture." In *Media International Australia incorporating Culture and Policy*, 82+.
- Hellerud, Oddvar (form.) (1967). *Om tiltak for å opprettholde en differensiert dagspresse*. Oslo: Stat- og pressekomiteén
- Hellevik, O. (2009). *Forskningsmetode i Sosiologi og statsvitenskap*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Mathisen, Birgit Røe (2019) 'Hvit, voksen og elitedominert' i Mathisen & Morlandstø (red) *Blindsoner og mangfold*. Stamsund: Orkana Akademisk.
- NOU 1987:34 *Samisk kultur og utdanning*. Oslo: Kultur- og vitenskapsdepartementet.
- NOU 1992:14 *Mål og midler i pressepolitikken*. Oslo: Kulturdepartementet.
- NOU 2010:14 *Lett å komme til orde, vanskelig å bli hørt – en moderne mediestøtte*. Oslo: Kulturdepartementet.
- NOU 2017:7: *Det norske mediemangfoldet*. Oslo: Departementenes servicesenter, Informasjonsforvaltning.
- Ryen, A. (2012): *Det kvalitative intervjuet*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Skogerbø, E. Josefsen, E. & Fjellström, A-M. (2019) Indigenous Political Journalism in the Norwegian and Swedish Public Service Broadcasters, *Journalism Studies*, 20:7, 991-1008, DOI: [10.1080/1461670X.2018.1477550](https://doi.org/10.1080/1461670X.2018.1477550)
- Skogerbø, E (2000) *Samiske medier. Innhold bruk og rammevilkår*. Oslo: UiO
- Sletten, V (1979) *Pressestøtte og pressefridom* Oslo: IJ

Varsi, Magne Ove (1983) *Samisk ytrings- og pressefrihet under den norske støvel*. Oslo: Norsk journalisthøgskole, 1983.

Østbye, H., Helland K., Knapskog K., Larsen, L. O. og Moe, H. (2013). *Metodebok for mediefag – 4 utgave*. Bergen: Fagbokforlaget.

Vedlegg: Kodeskjema

Artikkelnavn

Utgave artikkelen er hentet fra

Stofftype

- (1) Nyhet/nyhetsartikkel/ reportasje
- (2) Feature/Portrett
- (3) Notis- veldig kort, uten byline
- (4) Byråstoff – har byline fra byrå
- (5) Redaksjonell kommentar/leder
- (6) Kronikk, debatt ekstern (leserinnlegg mm)
- (7) Anmeldelse
- (8) Annet

Antall synlig muntlige kilder

- (1) Ingen
- (2) En
- (3) To eller flere

Eksplisitte skriftlige kilder

- (1) Ja
- (2) Nei

Hvilket sted handler artikkelen om?

- (1) Utgiverkommune/ kommune der avisen er hovedavis
- (2) Omegn/region
- (3) Annet sted i Norge
- (4) Nasjonalt, gjelder hele Norge
- (5) Internasjonalt
- (6) Sted ikke oppgitt
- (7) Annet

Alt som relaterer til et enkelt sted innenfor kommunen, skolen, el sykehjemmet el noe tredje, kodes som "sted"

F.eks.

Et kommunebudsjett - kommune

Budsjettsak - en skole innenfor en kommune - den aktuelle kommunen

Smittevernsregler for hele regionen - region

Den skolen er i karantene - sted

Er artikkelen dagsaktuell eller tidløs?

- (1) Stedet er viktig i artikkelen
- (2) Stedet er ikke viktig
- (3) Usikker

Er artikkelen dagsaktuell eller tidløs?

- (1) Artikkelen er tidløs
- (2) Artikkelen er dagsaktuell
- (3) Det er usikkerhet knyttet til om artikkelen er dagsaktuell eller tidløs

En tidløs artikkel kjennetegnes ved at den, eller en lett bearbeidet versjon av den, kunne vært publisert på et annet tidspunkt uten vesentlig forringelse av leseverdien.

Et annet tidspunkt forståes her som minst tre måneder før eller etter publiseringsdato.

Historiske artikler og portrettintervjuer er typisk tidløse.

«Årshjulsaker», som normalt blir publisert knyttet til regelmessige hendelser, for eksempel nyttår, påske og VM i fotball er også tidløse. En artikkel om «Arne Scheies ti største VM-opplevelser» vil typisk bli publisert i forkant av et fotball VM, men den samme artikkelen (eller en lett omarbeidet versjon av den) kunne også vært publisert ifbm neste VM, forrige VM eller på Arne Scheies 75-årsdag.

Noen artikler inneholder både tidløse partier og partier der det presenteres dagsaktuelle nyheter og temaer. Et typisk eksempel kan være en historisk sak om spanskesyken som kobles til dagens koronaepidemi. I disse tilfellene kodes artikkelen som dagsaktuell hvis dagens situasjon vies størst plass/oppmerksomhet, og som tidløs hvis den historiske delen vies størst plass/oppmerksomhet.

Artikler som ikke er tidløse kodes som dagsaktuelle.

Tvilstilfeller:

Nekrologer publisert kort tid etter en person har gått bort kodes som dagsaktuell.

Årskavalkader og artikler som omhandler det som skal skje neste år, som kunne vært publisert minst tre måneder tidligere/senere kodes som tidløse. Hvis ikke kodes de som dagsaktuelle.

Hovedtema / Nest viktigste tema (hvis betydelig del av artikkelen)

- (1) Rikspolitikk
- (2) Fylkes- og lokalpolitikk
- (3) Politisk demonstrasjon /aksjon
- (4) Norsk økonomi, tendenser
- (5) Olje- og energi
- (6) Næringslivsrapporter
- (7) Landbruk og fiske
- (8) Oppkjøp, fusjoner og nedlegging
- (9) Arbeidsmarkedet
- (10) Lønn, tariffspørsmål
- (11) Arbeidsmiljø
- (12) Levekår/ sosiale forhold
- (13) Børs og aksjer
- (14) Valuta, renter, priser
- (15) Boligmarkedet
- (16) Ledelse i næringslivet
- (17) Produkter, produktomtaler
- (18) Andre økonomiske forhold
- (19) Statlig forvaltning
- (20) Fylkeskommunal forvaltning
- (21) Kommunal forvaltning
- (22) Sykehus, pleiehjem
- (23) Skole, utdanning, forskning
- (24) Humanitær organisasjon, innsamling
- (25) Flyktninger, asylsøkere, innvandrerspørsmål
- (26) Natur og miljøvern
- (27) Bosetting, avfolking
- (28) Helse
- (29) Internasjonal politikk

- (30) EU og EØS
- (31) Krig og krigsforhold
- (32) Internasjonal aksjon, demonstrasjon
- (33) Ulykker, naturkatastrofer i utlandet
- (34) Internasjonale flyktningspørsmål
- (35) Internasjonal økonomi
- (36) Andre utenrikssaker
- (37) Ulykker i Norge
- (38) Kriminalitet rettsvesen
- (39) Trafikk, kommunikasjoner
- (40) Kunst, kultur
- (41) Medier, mediepolitikk
- (42) Kirkestoff, religion
- (43) Markedsføring, reklame, PR
- (44) Populærkultur, underholdningsstoff
- (45) Fagbevegelsen
- (46) Data, datateknologi
- (47) Personvern, rettsikkerhet
- (48) Toppidrett
- (49) Lokal idrett, mosjonsidrett
- (50) Barn og ungdom
- (51) Kongefamilien, kjendisstoff
- (52) Anmeldelser av litteratur
- (53) Anmeldelser av faglitteratur/sakprosa
- (54) Anmeldelser av musikk
- (55) Anmeldelser av scenekunst
- (56) Anmeldelser av bildekunst
- (57) Anmeldelser av film
- (58) Anmeldelser av andre områder
- (59) Annet

Temakategorier

- (1) Samfunnsutvikling og samfunnsutfordringer
- (2) Politikk og organisasjonsliv
- (3) Næringsliv og økonomi
- (4) Kunst, kultur og litteratur
- (5) Naturhendelser og ulykker
- (6) Politiarbeid og rettsvesen
- (7) Folkeliv og begivenheter
- (8) Kjendis og underholdningsstoff
- (9) Kuriosa, populærhistorie og sensasjonalisme
- (10) Privatøkonomi og produkttester
- (11) Kropp, opplevelse og livsstil

Samfunnsutvikling og samfunnsutfordringer omfatter

Viktige utviklingstrekk i samfunnet: arbeidsledighet, utdanning, folkehelse, samferdsel, utdanning, klima/miljø mm.

Samfunnsøkonomi (rentenivå, oljefond, statsbudsjett, belåningsgrad i befolkningen) og økonomisk utvikling i offentlig sektor (inklusive Helseforetak og IKS)

Enkelthendelser som berører samfunnsutfordringer men som ikke inngår i "Politikk og organisasjonsliv" eller "Forbrytelser, politiarbeid og rettsvesen". Disse kan både være positive, F.eks. en artikkel om kildesortering, eller folk som rydder søppel i strandsonen, og negative - i form av episoder av diskriminering, hets, mobbing, doping osv.

Personorienterte artikler som omhandler psykisk helse, mobbing o.l. og som først og fremst handler om samfunnsutfordringen, hører til denne kategorien.

Kategorien avgrenses mot:

"Politikk og organisasjonsliv": Artikler som har hovedfokus på den politiske/organisasjonsmessige tilnærmingen til utviklingstrekk og utfordringer. F.eks. tiltak eller mangel på sådan i antidopingarbeid, arbeidsledighet eller bygging i strandsonen.

"Forbrytelser, politiarbeid og rettsvesen": Artikler om straffbare handlinger, politiets arbeid med dette, og saker som behandles i rettsvesenet. En sak der et mobbeoffer krever erstatning for tapt barndom av kommunen. Eller en rettstvist der kommunen går til sak mot skogeier for påstått bygging av ulovlige skogsveier kodes som «Forbrytelser, politiarbeid og rettsvesen».

Saker med en forbrukerorientert/privatsfæreorientert inngang til en samfunnsutfordring av typen: slik håndterer du "en psykopat-kollega", "slik møter du hersketeknikker" og slik "hindrer du at facebook-opplysninger kommer på avveie". Her legges følgende prinsipp til grunn: Hvis størstedelen av en artikkel handler om samfunnsutfordringen kodes den som "Samfunnsutvikling og samfunnsutfordringer". Er hovedfokuset derimot rådene til forbrukeren/privatpersonens om hvordan håndtere utfordringen, kodes den som "Kropp, opplevelse og livsstil", evt. "Privatøkonomi og produkttester" hvis det først og fremst gis råd om tjenester/verktøy som kan benyttes.

Politikk og organisasjonsliv omfatter

Kategorien omfatter artikler som har hovedfokus på:

Politiske beslutninger og prosesser, inklusive budsjettforhandlinger og vedtak og/eller omtale av de som blir berørt og hvordan de blir berørt av slike prosesser og vedtak.

Politiske og organisatoriske prosesser i offentlige forvaltning og tjenesteyting, samt ideell

og frivillig sektor (idrett, kunst, kulturliv, offentlige organisasjoner, frivillige organisasjoner) inngår også i denne kategorien.

Eksempler på organisasjoner som hører inn under kategorien offentlige, kommuner, fylkeskommuner, Fylkesmannen, NAV, Forsvaret, Husbanken, LO, NHO, KS, PFU, Norges idrettsforbund med særforbund og kretser, Kreftforeningen, Redningsselskapet osv.

Kategorien avgrenses mot:

Artikler, hvis hovedfokus er hvordan effekter av politiske prosesser berører, bransjeøkonomi eller foretaksøkonomi, kodes som næringslivsstoff.

Artikler, hvis hovedfokus er hvordan effekter av politiske prosesser leserens privatøkonomi, f.eks. "Dette betyr statsbudsjettet for deg" og "Slik får du mer igjen på skatten", kodes som "Privatøkonomi og produkttester".

Artikler, hvis hovedfokus er hvordan effekter av politiske prosesser berører kunst, kultur eller litteratur, kodes som «Kunst, kultur eller litteratur».

Tilsvarende gjelder for saker som omhandler effekter av politiske prosesser for politi og rettsvesen. Disse kodes som «Forbrytelser, politiarbeid og rettsvesen».

Artikler om fremtredende samfunnsaktører som har hovedfokus på personlige eller private anliggender kodes som kjendis- og underholdningsstoff.

For eksempel: personfokuserte artikler om Erna Solberg, Hans-Christian Gabrielsen, Sigrun Vågeng og Fredrik Solvang, i lokalaviser hører portrettintervjuer med ordførere, osv. til her

Næringsliv og økonomi omfatter

Artikler om markeder og bransjer: konjunkturer, valuta, råvarepriser, konkurranse, effekter av regulering, oppkjøp mm.

Foretak/bedrifter: etableringer, konkurser, lønnsomhet, organisering/lokalisering, strategier og lignende

Kategorien avgrenses mot:

«Politikk og organisasjonsliv»: Artikler om økonomiske/ markedsmessige forhold, som har hovedfokus på enten politiske prosesser eller samfunnsmessige konsekvenser kodes som henholdsvis "Politikk og organisasjonsliv" eller "Samfunnsutvikling og samfunnsutfordringer".

«Økonomisk nedgang truer Trumps gjenvalg» (politikk og organisasjonsliv)

«Krisa i flyindustrien gir store reduksjoner i CO2 utslipp» (samfunnsutvikling og samfunnsutfordringer)

«Forbrytelser, politiarbeid og rettsvesen»: Artikler om vinningskriminalitet/ etterforskning/ rettsaker som berører økonomiske aktører/foretak som har hovedfokus på politiarbeidet og/eller den rettslige behandlingen.

Forbrukerrettet stoff, kodes som enten

Privatøkonomi og produkttester, eller

Kropp, opplevelse og livsstil

Artikler om fremtredende næringslivsaktører som har hovedfokus på personlige eller private anliggender, for eksempel Petter Stordalen, den lokale hotellsjefen eller direktøren for en viktig bedrift i en lokalavis. Dette kodes som «Kjendis- og underholdningsstoff».

Kunst, kultur og litteratur omfatter

Rammevilkår for kulturaktiviteter

Kulturproduksjon og produkter, arrangementer, utstillinger o.l.

Offentlig finansierte kulturarrangementer

Anmeldelser og kritikker av kunst og kultur (inkl film og populærmusikk)

Breddekulturarrangementer, for eksempel historiske spel med stort innslag av «amatørartister» og amatørrevyer, kodes også som «kunst, kultur og litteratur».

Anmeldelser kodes som kunst, kultur og litteratur, selv i de tilfellene der stoffet har karakter av forbrukerrettet stoff (terningkast osv.).

Kategorien avgrenses mot:

Artikler om fremtredende aktører på kunstfeltet som har hovedfokus på personlige eller private anliggender. Dette kodes som «Kjendis- og underholdningsstoff».

Naturhendelser og ulykker omfatter

naturkatastrofer, pandemier, ulykker, uventede dødsfall som ikke er et resultat av en forbrytelse

Kategorien avgrenses mot:

«Politikk og organisasjonsliv»: politiske prosesser og beslutninger om håndteringen av

krisene osv. kodes som «politikk og organisasjonsliv».

«Næringsliv og økonomi»: Artikler som hovedsakelig handler om hvordan næringsliv og økonomi påvirkes av naturhendelsene/ulykkene kodes som næringsliv og økonomi.

«Korona gir full stans i cruisenæringen», «Ekstremvarmen gir laksedød» «Rekordvarme gir rekordavling».

«Samfunnsutvikling og samfunnsutfordringer»: Endringer på aggregert nivå: nasjonale/regionale trafikk dødsfall/ulykker, selvmordsrate, endringer i omfang av ekstremvær osv.

Forbrytelser, politisaker og rettsvesen

Kriminelle handlinger og mistanker om dette, etterforskning og annet politiarbeid inklusive resultater av dette: "Fem mistet lappen" og "Ingen tatt i promillekontroll". Dekning av alle strafferettslige og sivilrettslige saker.

Unntak er saker der påstander om slik atferd blir brukt i maktkamper i foretak eller politiske partier/ organisasjoner og der sakene ikke etterforskes som lovbrudd. Disse artiklene kodes som enten "Økonomi og næringsliv", "Politikk og organisasjonsliv" eller "Kunst, kultur og underholdning", avhengig hvilken sektor konflikten finner sted.

Kategorien avgrenses mot:

«Samfunnsutvikling og samfunnsutfordringer»: endringer på aggregert nivå: kriminalitetsstatistikk.

Underholdningskrim: Gamle/historiske forbrytelser som er kjent fra før.

Dette gjelder også når kjente saker hektes på en nyhetsknagg, for eksempel behandlingen av en ankesak, eller gjenopptaking av en etterforskning og artikkelen hovedsakelig rekapitulerer kjent stoff. Dette kodes som «Kuriosa, populærhistorie og sensasjonalisme».

Artikler med sterkt sensasjonspreg og/eller sterk appell til lesernes voyerisme. Dette kodes som «Kuriosa, populærhistorie og sensasjonalisme».

Begivenheter og folkeliv

Nyhets saker og reportasjer om offentlige arrangementer, med fokus på arrangementet, folkelivet mm.

By/ bygdedager, 17.mai osv.

Bredde- og barne/ ungdomsidrettsarrangementer og lignende

Kategorien avgrenses mot:

Forbrukerrettede artikler om arrangementer, av typen «festivalguiden 2020». Dette kodes som "kropp, opplevelser og livsstil".

Rent kommersielle arrangementer der hovedformålet er å fremme salg, for eksempel bilmesse, båtmesse, reiselivsmesse. Dette kodes som "Privatøkonomi og produkttester".

Artikler om toppidrett, samt voksenidrett med fokus på det sportslige. Dette kodes som "Kjendis- og underholdningsstoff".

Kjendis- og underholdningsstoff

Artikler med hovedfokus på personlige og/eller private anliggender

Av typen «Vis meg din hage!» og «Sommerintervjuet».

Her inngår personorienterte artikler om politikere, finansakrobater, kulturpersonligheter, politifolk, og idrettsstjerner av typen: "Dette viste du ikke om Petter Stordalen/ Aksel Hennies/ Sylvi Listhaugs rebelske ungdomsår"

Sportslig dekning av toppidrettsarrangementer /voksenidrettsarrangementer med hovedfokus på sportslige prestasjoner. "VIF og LSK delte poengene etter sen utligning av Olsen"

Kategorien avgrenses mot:

Saksorienterte artikler om den samfunnsmessige betydningen av populærkultur/underholdning:

For eksempel «Helene sjekker inn utfordrer vårt syn på demente», «Skam gjorde homofili mindre tabubelagt» osv. og artikler som problematiserer økt kjendisfokus, influenceres politiske rolle m.m. Dette kodes som "Samfunnsutvikling og samfunnsutfordringer", evt. "Politikk- og organisasjonsliv" hvis saken handler om politisk håndtering av utfordringene/utviklingstrekkene .

En nyhetssak om Kong Harald som åpner en ny bro kodes som «politikk og organisasjonsliv», og hvis han åpner et kunstmuseum som «kunst, kultur og litteratur». En artikkel om Kongens lidenskap for seiling eller hans forhold til Märtha og Durek er derimot underholdning.

Bloggerøkonomi, fotballøkonomi o.l. kodes som næringslivsstoff.

Kuriosa, populærhistorie og sensasjonalisme

Artikler om historiske forhold

«Slik var Drammen i 1970»

«Spanskesyken – pandemien som tok livet av 3 % av verdens befolkning»

«Slaget ved Lyngør i 1812»

Sensasjonisme

Artikler om populærvitenskapelige temaer med sensasjonspreg, for eksempel: -

«Framtidsbyer under vann»

«I fremtiden må vi spise innsekter»

"Mannen med 182 i IQ"

Sensasjonskrim: mange av disse artiklene vil appellere sterkt til lesernes voyeurisme

"Slik er livet i fremmedlegionen"

"De hemmelige ritualene i frimurerlosjen"

"På innsiden av Københavns luksusbordeller"

"Holdt som sexslave i kasse under sengen i syv år"

Dyrehistorier:

«Sauen som adopterte en kattunge»

«Januskatten Mons, født med to hoder»

Kategorien avgrenses mot:

"Artikler om historiske krim saker/politiske forhold osv. der man har avdekket vesentlig ny informasjon, og der hovedfokuset i artikkelen er den nye informasjonen og implikasjonen av denne. Disse kodes etter hvilket samfunnsområde artikkelen omhandler. Saker med lite ny informasjon om saksforholdet og der hovedvekten av artikkelen omhandler forhold som er kjent fra før kodes som "Kuriosa, populærhistorie og sensasjonisme".

Privatøkonomi og produkttester

Privatøkonomi

«Hva betyr statsbudsjettet for deg?»

«Slik får du billig lån, bruktbil, forsikring»

Anmeldelser av ulike produkter.

Kategorien avgrenses mot:

Kunstanmeldelser, bøker, film, musikk og teateranmeldelser kodes som «kunst, kultur og litteratur»

Kropp, opplevelse og livsstil

Anmeldelser av TV-serier og reality-show osv. (eksklusive kunst, kultur og litteratur)

«Disse seriene kan du binge i påsken/ julen/ korona-tiden».

Individrettet helse, kosthold, livsstil og trening.

Personorienterte artikler der man får råd om hvordan man bør leve, spise, trene, date, oppføre seg i samliv osv..

Individrettet mat/drikke, reise, opplevelse.

Forbrukerrettet stoff som gir råd om hvor/hva/hvordan man bør spise, reise og oppleve.

Produkttester av vin, øl og mat kodes som «privatøkonomi og produkttester».

Usikkerhet mht koding, oppgi spm. og hva usikkerheten bestod i

Ha artikkelen et samisk perspektiv?

- (1) Nei
- (2) Ja, den inneholder et samisk perspektiv
- (3) Ja, den preges av et samisk perspektiv

Samisk perspektiv: Bruk av ordet same, samisk eller lignende. Dekning av forhold som ellers relaterer seg til samisk kultur, tradisjonelt samisk næringsliv eller det samiske folk.

Saker er samiske hvis de implisitt dekker noen av dimensjonene "språkstyrkning", "samiske kulturelle praksiser" «empowerment», « mot-narrativer» og har vaktbikkjekarakter, rettet mot storsamfunnet fra samisk utgangspunkt og/eller relaterer seg til interne samiske anliggender.

I dekning av internasjonale saker vil artikler om andre grupper urfolk, her betraktes som å ha samisk perspektiv etter samme logikk som for det samiske.

Inneholder: forhold som dekkes med et samisk perspektiv eller samiske temaer er en del av saken, men et underordnet anliggende i artikkelen.

Preges av: forhold som dekkes med et samisk perspektiv er fremtredende, eller hovedfokuset for artikkelen.